

ТИЖНЕВИК - REVUE HEBDOMADAIRE - ТРИДЕНТ UKRAINIENNE

Число 23-4 (527-8) Рік вид. XII. 14 червня 1936 р. Ціна 1 фр. 50. Prix 1 fr. 50

Париж, неділя, 14 червня 1936 року

Українські газети звідусіль приносять звістки про те, як ешановано було світлу пам'ять Симона Петлюри на десятиліття його смерти. Подаємо і ми в цьому числі «Тризуба» кілька докладніших описів обходин сумного дня в різних містах. Жалібні свята відбулися й на землях, заселених українським народом, і на чужині, в розсіянні, серед еміграції.

Журнали й газети різних напрямків присвячують статті вясненню історичної ролі Покійного, виходять спеціальні видання, окремі книжки, марки з його обличчам, артистичні портрети, засновано спеціальні комітети вшанування; боєвий Хрест Симона Петлюри має на потомні часи зберегти пам'ять про героїчну визвольну війну.

Пам'ять національного героя прилюдно й урочисто вшановують всюди: в великих містах — Париж і Варшава, Берлін і Букарешт, Львів і Софія, Прага і Вінніпег, Рівне й Білгород, Луцьк і Харбин, Брюсель і Буенос-Айрес, Н'ю-Йорк і Шанхай—і в найглухіших селах Волині й Галичини. Одбуваються панахиди, жалібні зібрання, всенародні здвиги, як Луговий у Львові, наприклад.

Всі стани народу беруть участь у тих поминальних урочистостях, селянство й інтелігенція, старі й молоді, убогі й багаті, вся нація.

Своїм авторитетом благословляє оддати пошану і молитвою спом'янути Симона Петлюри і всіх, хто за Україну душу поклав, — церква, однаково, православна і греко-католицька.

День 25 травня стає днем всенародньої жалоби і днем загально-національної пошани великому синові рідного народу.

Про що-ж говорять ці факти?

Говорять про одне: про культ Симона Петлюри, національного героя, вождя нації.

Симон Петлюра *)

1926 - 1936

Les morts sont les invisibles,
mais ils ne sont pas les absents.

Victor Hugo.

Коли загибає великий вождь народній, нація вболіває жалем, але той жаль має особливий характер. Він — не розпачливий і не безнадійний, він — урочистий і просвітлений, бо до нього, разом з тугою та смутком, органічними елементами входять і тихі радощі, що він, той вождь, був серед нас, а з ними й утішні надії, що не одійшов він од нас остаточно, що дух його живий і чинить серед нас. Бо-ж смерть ставить точку лише над земним існуванням людини, але не має вона влади над їх чином, над ідеями. Вони продовжують жити, а з ними живе й той, хто їх творив, хто їм початок поклав. Вони і він стають національним надбанням, живою, невміручою базою дальшої творчости народньої.

Так сталося і з Петлюрою. 25 травня 1926 року, за межами рідного краю, на чужині далекій, загинув він, славний лицар землі української. Загинув, та не вмер. Десять довгих літ, що минули з того страшного для українства дня, ствердили нам і цілому світові, що це лише земне тіло Пана Отамана в сирій землі глибоко тоді було поховане, а його душа, він сам — невидкий, але завжди присутній, як сказав поет, — живе в нас і серед нас, серед цілого народу українського. Він став для нації, коли так можна сказати, ще живішим, ще ближчим, ніж був їй за життя, бо-ж про нього в надрах народніх встали поетичні легенди, а національна еліта з його інтелектуальної спадщини склала залізний ідеологічний інвентарь. Жаль за ним не зник, цей день бо всі зачинають панахидою, але жалібні академії про нього вже перетворилися в святочні сходини, і день його смерти спонтанно став національним святом українства.

Про Петлюру за це десятиліття написано томи; місце його в Пантеоні української слави закреслено широке, але наукової історії його чину, ні навіть біографії його ми ще не маємо. Не настав ще для того час. Бо все те має бути ділом майбутнього, ділом того нового по-

*) Промова, виголошена 25. V. 1936 р. в Празі.

коління, що прийде нам усім, — і наймолодшим з нас, — на зміну, та для якого творена нами історія, що її найбільшим рушієм був, єсть іще й досі Петлюра, стане вже славною минувшиною, великим довершеним чином. Того всього ще треба чекати. Автім і на сьогодні де-які сторони тої твореної історії вже стабілізувалися в свідомості національній, а разом з ними стабілізовані й важливіші риси многогранної постати Петлюри. Рис тих дорогоцінних багато, не будемо про всі говорити. Вкажемо лише на одну з них, на явну та наочну, та яка зразу-ж усіма нами може бути відчута й пережита, а саме так: — життя Петлюри, його чин, сама смерть його привернули українству почуття інтегрального патріотизму, — почуття, що до того було затоптане чужими й занедбане своїми на протязі століть поневолено-го, бездержавного існування нашої батьківщини.

Патріотизм, — знаємо його. Це — особлива, переважна над всяким иншим чуттям, любов до батьківщини, до свого племені, до нації, до своєї крові, до предків і нащадків, до культури і побуту, до історії своєї. Патріотизму ніколи українству не бракувало. Навіть за найтемніших часів свого національного існування, під п'ятою сваволі чужої, одзначилися українці безмежною любов'ю до рідного краю, переховували нерозривні зв'язки національної єдності своєї, шанували предків і славу історію свою. Але патріотичне почуття українства не було повне і довершене, бо недовершеною і не повною була сама нація. Мала вона всі прикмети здорової сили своєї, всі елементи росту, всі потенції великого розвитку, але не мала вона національної держави, — бо втратила її. А держава необхідна нації, як вода та хліб, як стріха над хатою, як шкворень у возі, як перевесло снопу, бо вона сталювими обручами втримує національну єдність, дає захист, опору й гармонію розвитку національних сил. Бракувало нам держави, а тому й патріотичне почуття, що завжди базоване буває на нації в цілому, було в українстві не довершене, не повне, не інтегральне. Було воно таким тому, що, зростаючи обсягом і набуваючи сили, не могло гармонійно довершити своєї еволюції, бо на її шляху зустрічало воно не свою, а чужу державу і мусило тому неутралізуватися, калічитися чи неприродне вступати в орбіту чужої державної любові, чужих національних переживань.

Цю трагедію, — надшербленого патріотизму кожної недержавної нації, — краще за інших одчув і зазначив ще Тарас Шевченко в своїх, відомих усім нам, розпачливих словах про нашу, не свою землю. Цю трагедію переживало українство століття, аж до пам'ятного року 1918, коли воно довершило цикл національного відродження, відтворивши свою історичну національну державу на берегах Дніпрових. З відтворенням держави відродилося і почуття інтегрального патріотизму, цього надійного і вірного сторожа національної держави. Для нас потрібно лише було, аби історичні події поставили перед ними реальний довершений людський зразок. Таким зразком інтегрального патріотизму і став для українства Петлюра.

Не хочемо тим вказати, що це він сам поставив таке завдання собі. Ні, він жив, думав і чинив лише те, що наказувала тому його велика душа, налита до краю повнотою патріотичного почуття. Але це вже такий закон національної еволюції,—нація формує свої почуття, моделює їх виявлення так, або приблизно так, як то робили й роблять її великі люде. Не зразу й не завжди вона вся доростає до їх рівня, але шлях довгої національної еволюції їх вірно наподоблює, й шлях її довгої еволюції завжди нагадує той, що його перейдено отими великими моделями, її вождями за коротке іноді їх життя.

Творена історія післявоєнної європейської доби особливо багата на чинні ілюстрації вказаного національного закону, а то як раз у площині моделювання почуття інтегрального патріотизму. Приклади того на похваті нашої руки, в далеких і ближчих країнах, в тому числі і в слов'янських. Так, у Чехословаччині — це Томаш Масарик, якому припала найвища історична честь ще за життя стати моделем для своєї нації, в сусідній з нею Польщі — то Юзеф Пілсудський, у нас — Симон Петлюра. Не однакові й неподібні один до одного ці люде, подібні лише їх місця в структурі їх націй, а одміни їх проміж собою це так само — одміни їх націй.

Своє місце в українській нації заслужив Петлюра своїм життям, що було присвячене ціле й без останку батьківщині й тільки їй одній. А останню печать на своїй службі нації приклав він і смертю своєю. Він немов би знав свою долю, наче бачив і відчував цілим єством своїм свою власну кров, що пролив він за батьківщину свою. Він писав про національних героїв, що на їх крові ставиться нація і національна держава. Наче про самого себе, говорив він про них:

— Шлях звільнення кожної нації густо кропиться кров'ю. Нашої так само. Кров'ю чужою і своєю. Кров закінчує глибокі процеси національних емоцій, усвідомлень, організаційної праці, ідеологічної творчості, всього того, що нація і свідомо, і ірраціонально використовує для ствердження свого права на державне життя.

— Кров, пролита для цієї величної мети, не засихає. Тепло її все теплим буде в душі нації, все відограватиме ролю непокоючого тривожного ферменту, що нагадує про нескінчене й кличе на продовження розпочатого.

Кров, пролита славним лицарем землі української,—найцінніша спадщина наша національна. Діло його розпочате, але не скінчене. Хай же святе тепло цієї пролитої крові не застигає в душах українських, хай гріє воно нам серце за тих страшних днів, що надходять до нас, та за яких доведеться нам жити, боротися, може — вмірати. Будьмо, як і він, наш мертвий, а разом і живий ще вождь, довершеними патріотами нашої батьківщини, нашої нації, нашої держави!

Славному лицареві землі української од нас і від цілої нації вічна пам'ять і вічна слава!

М. Славінський.

Вшанування світлої пам'яті С. Петлюри на десятиліття його смерті

(Од власних кореспондентів)

В Парижі.

До вшанування світлої пам'яті Симона Петлюри в день десятиліття його смерті в Парижі почали готуватися давно.

Організацію сумних обходів взяла на себе Рада Української Бібліотеки імені Симона Петлюри в Парижі. Рада її докладно обміркувала вироблений окремою комісією план жалібного свята і ухвалила його, встановила контакт з Діловою Комісією Комітету вшанування пам'яті С. Петлюри в Варшаві, нав'язала зв'язок з Комітетами у Львові та інших містах.

Заздалегідь встановлений програм було свого часу надруковано в «Тризубі», а окремими одбитками широко розіслано нашим землякам у Парижі, околицях його, по громадах у Франції, по осередках української еміграції в інших країнах, то подано до відома органам преси. Так само широко розповсюджено було виданий у великій кількості ілюстрований огляд життя і стану Бібліотеки на день 10-тиліття смерті її Патрона.

Перед обходинами своїм і чужим розіслано було два запрошення, оздоблені хрестом Симона Петлюри, французькою мовою на панахиду урочисту й жалібну академію.

В заходах Бібліотеки достойно вшанувати світлу пам'ять Симона Петлюри в Парижі їй охоче стали в допомозі наші організації й окремі особи, яким належить щира подяка.

* * *

Обходини сумної річниці в Парижі зайняли два дні — неділю 24 травня і понеділок 25 травня.

В неділю, 24 травня, о 12 год. з пол. в грецькій православній церкві відправлено було урочисту панахиду, яка пройшла величчя.

Роскішна церква візантійського стилю, білий мармуровий іконостас. Багато людей.

В перших рядах бачимо представників Грузії, Азербейджану, Горців Північного Кавказу, поляків, козаків, де-кого з росіян, трохи наших близьких друзів-французів.

Українська колонія в Парижі і з околиць — єсть люде приїзжі — од наймолодших почавши, зібралася до церкви численно на чолі з її найвидатнішими представниками.

Ліворуч перед вітварем олійними фарбами образ: Симон Петлюра перед фронтом українського війська на площі св. Софії. Прекрасно виконаний портрет, повний настрою, — робота нашого відомого маляра Л. Перфецького — примішено на великому чорному орденському хресті — Хрест Симона Петлюри, ясно вкритому національними прапорами. З обох боків вічно-зелені рослини, а між ними перед хрестом покладено великою різнокольоровою купою вінки з живих квітів з національними стрічками.

Цей куток церкви з портретом, художнє оздобленим декорацією, простою й сильною — праця того-ж маляра — мимоволі бере в себе очі й поглиблює настрої.

Коло портрету славні живі свідки героїчної визвольної війни — босвий прапор 3-ої Залізної Стрілецької дивізії і значок командира її. На почесній варті — хорунжий інж. Корбелецький і підхорунжий Базилюк.

Праворуч розмістилися прапори запрошених організацій в тако-

му порядкові: 1) «Круа де Фе», 2) «Волонтер де Круа де Фе», 3) Національна Французька Федерація Інвалідів, Жертв Війни та б. Вояків, 4) Союз Французьких Стрільців, 5) Ліга Португальських Комбатантів Великої Війни, 6) Т-во б. Вояків Армії УНР у Франції та 7) Генерална Рада Союзу Українських Емігрантських Організацій у Франції.*)

Отримано було листи від Паризької секції Британського Легіону з вибаченням, що не могли прислати делегацію з прапором, бо запрошення прийшло запізно. Так само листом вибачилися і італійці**), що по тій же причині не могли прийти.

Окремо Кросфільд, почесний голова ФІДАК'у, з Англії прислав вибачення, що не може бути у Франції на час цієї церемонії. Такий же лист прислав абат Кене.

Панахиду служить настоятель Української Православної парафії у Франції пан-отець протоієрей Іларіон Бриндзан соборно з отцем П. Жуані, священником Французької Православної церкви в Парижі. Духовенство в жалібних чорних ризах, з боків хлпчики прислужники в ясных стихарях.

Перед службою р.-о. І. Бриндзан звертається до зібраних з глибоким продуманим, змістовним і зворушливим словом.

«Сумна річниця, дорогі мої, зібрала нас сьогодні для спільної молитви.

«По всіх усядах, де проживають українці, згадують у ці дні великого вождя і борця за волю свого народу, вшановують пам'ять національного героя, що жертвеною своєю кров'ю скропив найвищий ідеал відродження і визволення пригнобленого народу.

«25 травня 1926 року завершилася трагедія української еміграції, коли від злочинної руки в страшний спосіб загинув Той, що всю свідому Україну пірвав до збрійної боротьби за самостійне державне існування народу. Тяжко застогнала, гірко заплакала не лише еміграція, але й вся Укра на, де звістка про смерть свого вождя-героя скривавила серце цілого народу. До глибини душі засмутилася вся батьківщина наша.

«Але, о диво! Та кров, пролита на вівтарі отчизни, сталася цілющою рососою, що скріпила розуміння державної ідеї і зміщила відпорну силу цілої нації. Немає сьогодні людини, свідомої свого українського походження та приналежності, яка б не спрямовувала всі свої зусилля і старання на одну найвищу мету: державу.

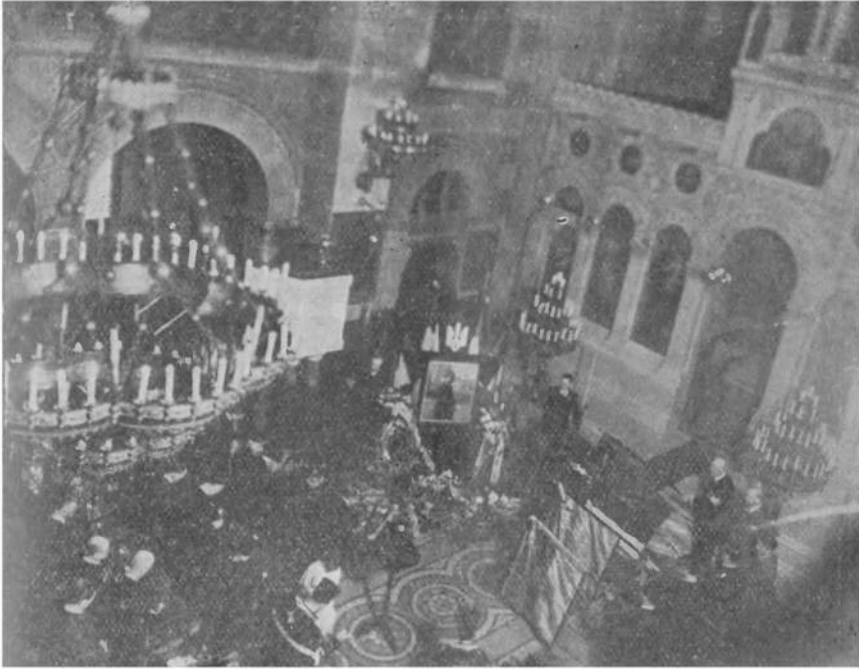
«Держава... Це плісміст народньо́ї судьби, це зібрання найкращих тих синів, що од віку трудилися на народній ниві. Держава... Це гук славетніх наших боїв, це спів і плач наших пісен та дум. Держава... Це мудрість філософів, це мрія поетів наших славних.

«Немає нічого тривкого, що частиною осталося при дорозі. Мало значіння мають ідеї, що з висоти сухої філософії ніколи в низ не сходять до дійсного життя. І так все остається незакінченим, поки не прибере певної форми, поки не втілиться. А втілення народу — держава. Тільки в ній народ закінчує свою судьбу, знаходить він свою корону.

«Українська судьба вже дозріває. Рішається вона в низинах політики й господарства, рішається вона у висотах ідеї. Всі горнутья до купи, відчувають велич — маєстат щасливої години, що родиться з біди та нужди, з ненависти, незгоди й крові. Куди не наклонити вуха, почувеш розмови про вільну Україну. А коли може ті розмови й неприхильні, а часом навіть і ворожі, — ти не звертай уваги на цього або того, бо завж-

*) 1) Croix de Feu, 2) Volontaire de Croix de Feu, 3) Fédération Nationale de. Mutilés, Victimes de Guerre et d'Anciens Combattants, 4) Union des Chasseurs Cyclistes. 5) Liga dos Combatentes da Granda Guerra,

**) Fédération des Invalides Italiens en France.

Панахида в Грецькій Православній Церкві у Парижі 24 травня.

ди людський рід має свої дрібні турботи, та ніколи серед нього не вгасає боротьба про речі що-денних недостатків. А радше прислухайся цілоти, судьбі цієї епохи, почув могутній голос народньої туги. Туги за волею, за незалежним, самостійним існуванням.

«І тут, дорогі мої, оповита ореолом мучеництва, світла постать Симона Петлюри немов вітає свій народ з могили, немов благословить на той останній бій, що принесе нам всім і честь, і славу, і волю».

Закінчує він, маючи на увазі присутніх чужинців, французькою мовою:

«La grande figure historique de Simon Petlura de jour en jour acquiert plus de grandeur, imprimant toujours un nouvel élan au peuple de quarante millions, cruellement éprouvé, mais animé d'une inébranlable et ardente volonté de victoire.

«L'héroïque sacrifice de Petlura est son legs inestimable à l'Ukraine.

«Quand l'oeuvre sera accomplie, quand la victoire aura couronné la lutte épique de l'Ukraine pour son indépendance, la mort de Petlura trouvera non seulement son expiation, mais sa justification finale.

«Alors, se réaliseront les paroles d'un français : «Mort, Petlura est encore plus fort que vivant».

Розносять свічки, починається панахида. Співає хор під орудою п. Андрія Чехівського. Служба проходить надзвичайно урочисто.

Зворушливо-гарно править, як завжди, наш настоятель. Добрий резонанс великої церкви ще більше підкреслює красу і силу його голосу. Чудовий спів хору, який з великою майстерністю і почуттям виконав глибокі і прекрасні піснопіння панахиди, захоплює всіх. Соборне служення, добрі співи, маса присутніх, світло великих паникадил, запалені свічки

в руках зібраних, побожний настрій, портрет, відповідно оздоблений, наші босві знамена, прапори наших організацій і наявність чужих делегатів з прапорами, аромат живих квітів із вінків і дим кадильний — все це зливається в одне сущільне, надає службі особливої урочистости, гідної пам'яті того, хто за Україну душу свою положив.

Не можна передати того особливого сумно-святочного настрою, який на час панахиди охопив земляків наших, об'єднаних в молитві за національного героя, в пошані його світлій пам'яті.

Проста й урочиста церемонія красою оригінальних мелодій нашої панахиди, усім зробила глибоке вражіння й на чужинців. А ектенія, що її виголосив п.-о. І. Бриндзан по французьки, й друга, сказана п.-о. П. Жуан'ї, дали зрозуміти, зміст молитов чужим людям.

«Вічна гам'ять»... Схиляються в салюті нашому вождеві прапори свої і чужі. Вірні на колінах святобожно повторюють у мислях — Симонові Петлюрі і всім, хто за Україну душу свою положив, —

«Вічная пам'ять ! »

Поволі розходяться присутні, глибоко зворушені пережитою в церкві годиною, спомин про яку надовго залишаться в їх душі.

Особливо слід підкреслити участь у богослуженні французького православного священника і наявність у церкві, поруч з нашими, чужих прапорів організацій ветеранів. В тяжких часах непевних і за тих обставин, в яких тут перебуваємо, з особливою приємністю і широкою подякою відмічаємо цю увагу до пам'яті нашого національного героя.

* * *

З церкви — на кладовище Монпарнас. Там, на могилі, на камінній плиті вже лежить прекрасний, як завжди, білий хрест із живих квітів од вдови і доньки Покійного, які не могли бути, на жаль, того дня в Парижі.

В головах надгробку стали прапори українські.

Один по одному складають вінки на могилу, що її за кілька хвилин вкривають геть живі квіти. На стрічках національних кольорів читаємо написи :

1. Вождеві Нації — Андрій Лівіцький, Уряд і Армія УНР. 2. Своїйому Патронові — Українська Бібліотека ім. С. Петлюри в Парижі. 3. Незабутньому Фундаторові — «Тризуб». 4. Вождеві Українського Народу — Головна Еміграційна Рада. 5. Симонові Петлюрі 25. V. 1936 — Українська Дитяча Школа в Парижі. 6. Союз Лицарів Залізного Хреста — Бувшому Вождеві Нації. 7. О. і Б. Лотоцьки, О. і Я. Токаржевські-Карашевичі. 8. Т-во Просвіта ім. Франка в Корбей. 25. V. 1926—25. V. 1936*). 9. Вождю Національної України — Походный Атаман Вольного Казачества (стрічка жовто-малинова-синя), 10) Anciens Combattants Ukrainiens en Belgique. 12. Union des Cosaques Zaporogues (стрічка червона).

Починається літня. Співає Хор Т-ва б. Вояків Армії УНР у Франції під орудою п. Миколайчука. Чисто звучали голоси вояків, які вкладають у співи всю свою любов, усе своє вміння. Мелодії панахидні у вдалому виконанні Хору широкими хвилями розглядаються у свіжому повітрі, привертаючи увагу чужинців, які купками спинаються навкруги і прислухаються уважно до незаних і гарних співів, що дивують їх своєю своєрідною силою і глибиною.

Скінчилася літня. Та присутні ще не розходяться і зостаються скупчені над дорогою могилою. Всі перейняті одними думками. одним почуттям.

Телеграма, якою Рада Бібліотеки складає Пані Ользі Петлюровій і Панні Лесі пошану і співчуття, дає вислів тим думкам присутніх.

*) Вінок із тернини.

Панахида на могилі 25 травня.

А безпосередній вияв тим настроям дає спів «Журавлів», що ним хор зворушив серця зібраних.

* * *

О годині 16,30 хв. жалібне зібрання, присвячене світлій пам'яті Симона Петлори в салі «Сосьете Савант».

У вестибюлі Бібліотека виставила стіл з портретами Покійного, листівками, книжками про нього, жалібними марками, що їх розбирають на пам'ять. Впорядчики роздають друковані програми урочистого зібрання — на окладинці портрет Симона Петлори в жалібній оздобі цього року з Бібліотеки, а з другого боку — могила.

Саля повна народу

Серед присутніх чужі гості: п. мін. Чхенкелі, п. мін. Гегечкорі, п. Емін бей Расул Заде, п. Мір Якуб бей Мехтієв, полк. Лямуш, п. мін. Канденакі, Скіртладзе, голова грузинської асоціації, п. Мехмед Гірей Сунч, Ібрагім бей Чулік, п. Г. Білий та інші.

Академія починається свого часу.

На передній стіні перенесений з церкви портрет С. Петлори на чорному хресті, оздоблений національними прапорами і декорований вічно-зеленими рослинами.

За столом президії Рада Бібліотеки — В. Прокопович, голова, І. Косенко, заступник голови, ген. О. Удовиченко, секретарь, проф. О. Шульгин і І. Рудичів.

Жалібне зібрання одкриває Голова Ради коротким словом французькою мовою :

«Великі люде належать не до однієї тільки нації, — [вони належать всьому світові.]

Їх знають, їх шанують повсюди.

Щоб увіковічити їх пам'ять дають їх імена вулицям, установам, школам, полкам, кораблям; прибивають мармурові таблиці на будинках, де вони жили, ставлять їм пам'ятники....

І тут, у Парижі, ми бачимо, як шанують поруч з іменами великих французів імена славнозвісних чужинців. Ми знаємо усі Бульвар Гарібальді, Бульвар Сімон Болівар, ми бачимо тут пам'ятники Вашингтонові й Міцкевичеві...

І прийде день,—я в тому певен,—увесь світ зрозуміє, чим був Сімон Петлора. Зверхній вождь нації, герой війни за визволення і незалежність України, він дав своє ім'я, як наші великі гетьмани Хмельницький і Мазепа, пілій епосі нашої історії...

І прийде день, коли тут, у Парижі, де Сімон Петлора далеке від отчизни знайшов смерть трагічну, смерть за отчизну,—коли тут воздадуть прилюдно й урочисто славу пам'яті Того, хто є героєм великої нації української!

Та зараз Україна в неволі, вона стогне в московському ярмі... і ми на чужині. Щоб вшанувати пам'ять його, ми робимо, що в спроможності нашої:

Пам'ятник в Парижі — Українська Бібліотека ім. Симона Петлюри.
Служба Божа за спокій душі його — в церкві.

Вінки й квіти — на його могилі.

Це жалібне зібрання, присвячене його пам'яті.

Ми широко вдячні нашим чужоземним друзям, які прийшли сюди розділити з нами нашу печаль, що наш герой помер, нашу радість, що він у нас був, розділити нашу пошану Його пам'яті.

З особливим зворушенням бачимо ми серед присутніх наших друзів і союзників, які мають таку саму долю, як і ми, — їх батьківщина поневолена, як і наша, — які мають перед собою той самий шлях, що й ми — боротьбу за визволення й самостійність.

В нашому сьогоднішньому мовчазному скупченні ми приєднуємося до великого мовчання нашої отчизни, яка тільки в мовчанні, повному сили, надії і віри в майбутнє, може сьогодні віддати пошану святій пам'яті свого найкращого сина.

Цієї хвилини серія всієї нації тут, разом з нами, перед священною могилою — в глибокій мовчанні.

Всі встають. В глибокому скупченні духовному проходить хвилина мовчання.

Далі Голова так само коротко говорить по українському про історичний характер постати С. Петлюри, про процес народження й зросту культу національного героя, що стає всенароднім (*).

На прикінці слова голова проголошує :

«Сімонові Петлюрі і всім, хто життя своє віддав за Україну, — вічна пам'ять!»

Всі встають.

Могутні акорди «Вічної пам'яті» хвилюють, хапають за серце.

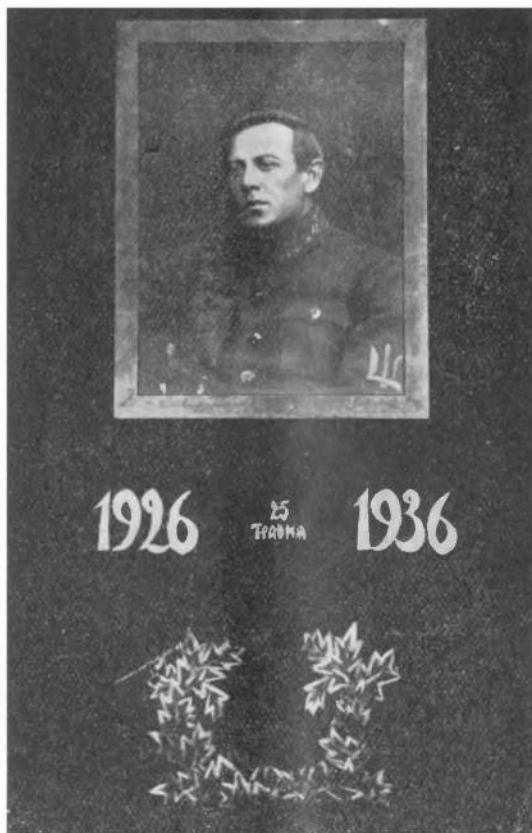
Коли спів замовк, голова Ради закликає присутніх стоючи вислухати слова Симона Петлюри, що стали для нас за заповіт його.

І. Косенко читає статтю Покійного «Пам'яті полеглих за державність».

По перерві йде концертна невелика частина, коротка, але строго продумана, пов'язана однією ідеєю. Її артистично виконує чоловічий Хор Товариства ім. Кошиця в Парижі під орудою п. Андрія Чехівського. Солістами — панове В. Солонар і Ст. Топольський. Програм складено з пісень, які любив Покійний.

Перед початком її І. Косенко коротко поясняє французькою мовою програм:

*) Зміст промови цієї передає передовиця з ч. 21-22 (525-6) «Тризуба» з 25. V. 1936 року.

Портрет Симона Петлюри в читальні Бібліотеки Його імени в Парижі.

«Хор ім. Кошиця має виконати під диригуванням п. Андрія Чехівського та за участі відомих солістів музичний програм, складений з пісень, що наш Головний Отаман Симон Петлюра любив співати сам і любив слухати.

«В цей спосіб ми хочемо віддати пошану тому, хто так любив слово і музику українську, хочемо скласти йому гольд виконанням тих мелодій, які його глибоко проймали і які своїм сумом, або своїми веселощами, словами або переливами позначилися на формуванні його духового образу, який перед нами є таким величавим і героїчним.

Розпочинається концерт «Журавлями», далі йде низка народніх пісень, входить в програм і одна пісня на слова небіжчика І. Франка, любимого поета покійного Отамана.

«Шалійте, шалійте» захоплює й електризує аудиторію. Хор повторює.

Урочистими звуками національного гімну закінчено жалібно зібрання, яке при своїй короткості строгим характером, своєю витриманістю залишило глибоке вражіння на зібраних.

Підчас панахиди в церкві і на академії було зібрано на Українську Бібліотеку ім. Симона Петлюри в Парижі 405 фр.

Коли в неділю вшанування ^{*} ^{*} ^{*} світлої пам'яті було широким, урочистим і офіційним, то в понеділок, 25 травня, день смерті, — жалібне свято придбало характер інтимний, внутрішній: воно відбувалося в тісній українській сім'ї.

Зранку—заупокійна служба Божя в Українській Православній Церкві, яку правив п.-о. І. Бриндзан, зібрала ближчих співробітників Покійного і всіх, хто того дня міг бути вільним від праці. Добре співає церковний Хор під орудою п. Андрія Чехівського. Глибоко зворушив присутніх своїм теплим словом отець настоятель, який говорив про Петлюру-християнина і сім'янина і оголосив текст телеграми від зібраних на ім'я вдови і доньки.

О годині 14.35 — годину смерті, — збираються земляки коло могили на кладовищі Монпарнас на панахиду. Велику панахиду править п.-о. І. Бриндзан. З теплим почуттям, вкладаючи у виконання всю душу, співає Хор Товариства б. Вояків Армії УНР у Франції п.д орудою п. М. Ковальського. Місце і час молитви надають їй особливого глибокого значіння.

Цією панахидою закінчилися в Парижі обходини сумної дати десятиліття смерті Симона Петлюри.

Пам'яті Симона Петлюри присвячено виставу, що її одкрито в Українській Бібліотечі Його імені в Парижі.

По-за тим, що зібрано в Музеї Його пам'яті — обстановка кімнати, посмертна маска, автографи, де-які речі Його, фотографії похорону, серія олійних образів, що ілюструють паризький період життя, — виставою зайнято велику читальню.

Тепер тут тільки те, що зв'язано з іменем Симона Петлюри.

Центральне місце займає великий портрет в жалібному оздобленні з сумною датою десятиліття. Масо тут: автографи, багато фотографій з війни визвольної, з життя на фронті, в таборах, в Парижі, ілюстрації тогочасних журналів і газет, характерні витинки з них.

З іконографії С. Петлюри почесне місце займає артистична гравюра проф. Масютина, фотографія із зробленого ним великого портрету вугіллям, що вражає своєю схожістю, відома вже читачам прекрасна картина Леоніда Перфецького — С. Петлюра перед св. Софією, певна настрою, що будить так багато думок. Сильне вражіння робить образ трагічного моменту смерті.

Бачимо дві г. накази покійного Отамана, заповіді українському козакові, квітання, ним писані, його статті.

Книжки про нього різними мовами аж до найновіших, що допру вийшли, що між ними перше місце займає: «Симон Петлюра» — О. Лотоцького.

Є марки старі поштові з його портретом і серія теперішня, видана Комітетом вшанування. Маса стрічок од вінків, що їх кладено на могилу вносять живу ноту.

У влаштування вистави вкладає багато труду, позначеної старанням любов'ю, і пошаною до світлої пам'яті Небіжчика. Організаторам її належить за це признання: членові Ради Бібліотеки, що присвятив себе цій праці ген. О. Удовиченкові і членам Військового Т-ва, що стали охоче в допомозі цій справі. Особлива-ж подяка належить душі вистави нашому відомому артистові-малюреві Л. Перфецькому, в якому Бібліотека має відданого і безкорисного співробітника. Тут його велика заслуга.

Вистава, підкреслюючи чи те небагате, що вже зроблено, показує, яка ще сила перед нами в цьому напрямку роботи. Одкрито виставу що-дня, крім понеділка, протягом місяця червня.

Одвідувачі її, перебувши час в атмосфері, де все зв'язано з пам'яттю національного героя, вносять з цієї невеликої вистави переконання в необхідності кожному з нас виконати свій обов'язок — зберегти для потомних поколінь найменшу дрібницю зв'язану з життям і смертю Симона Петлюри.

У Варшаві.

Коли сьогодні прислухаюся до дзвонів церков, які оповішають, що в цих церквах відбуваються молитви за спокій душі Головного Отамана, коли прислухаюся до слів промовців на численних академіях, його пам'яті присвячених, і коли стежу за обличчями в переповнених людьми салях, в яких відбуваються ці академії,—бачу як у всій її величчї встає могутня постать Симона Петлюри і неначе робить перегляд українських національних сил, неначе справджує, оскільки виконані його заповіді, в спадщину українському народові передані.

З другого боку, сьогодні, в десяту річницю смерті Симона Петлюри, більш, ніж коли-небудь, ми бачимо, якими пророчими були його слова, присвячені «Пам'яті полеглих за державність»: — «Крив пролита для цієї величньої мети не засихає. Тепло її все теплим буде в душі нації, все відограватиме ролю непокоючого тривожного ферменту, що нагадує про нескінчене і кличе до продовження розпочатого ».

Сьогодні, по 10 роках від смерті Симона Петлюри, більш ніж коли-небудь, ми можемо ствердити тако-ж і ту глибоку рацію слів, які одно за другим виривалися з душі української еміграції над свіжою могилою Вовдя, таких слів, як «Паризькі стріли хилили», як «Вбито тіло, але невмірущим залишився дух», та инш.

Сьогодні, приглядаючися до життя українського народу і до міжнародної політичної ситуації, ми можемо тако-ж переконатися ще раз, якими далекозорими і справедливо накресленими були всі ті дороговкази, які поставив Симон Петлюра на шляху, по якому повів український народ, і які залишив йому в своєму політично-ідеологічному заповіті.

Симон Петлюра живе і бореться.

Про невміручість духу Симона Петлюри, про те, що свята його кров, пролита для величньої мети—визволення України — не засихає, — нагадує нам невагаюча боротьба проти московської окупації, що провадиться там, на Україні, як стверджують комуністичні проводирі, «під націоналістичними жовто-блакитними прапорами», «під прапорами державної незалежності України» — себ-то прапорами Симона Петлюри .

Про неї нагадує нам і пройдений українською еміграцією десятилітній шлях, заповнений працею во ім'я ідей Симона Петлюри. Про неї нагадують сьогодні й ці дзвони церков не лише більших міст, але й малих сел, в яких відбуваються панахиди за спокій його душі, та численні, його пам'яті присвячені, академії і урочистості, про які в українській і чужоземній пресі знаходимо що раз то нові повідомлення.

Культ Симона Петлюри, Петлюри-вождя народу стихійно росте. В 10 річницю смерті Симона Петлюри належну пошану віддала йому і українська колонія у Варшаві.

Урочиста академія, яку організував Комітет українських громадських еміграційних організацій м. Варшави, відбулася 24 травня у великій салі Миської Ради. Її було розпочато жалібним маршем Шопена, після якого ген. В. Сальський змалював постать Симона Петлюри, яко вождя з ласки Божої, та нагадав присутнім про його заповіді, українській еміграції і українському народові ним залишені.

Постать Симона Петлюри, якого характеризувала цілковита відсутність особистих інтересів, який інстинктивно перейняв на себе цілу відповідальність за долю українського народу в його визвольній боротьбі, який підпорядкував себе цій боротьбі, який ніколи не почував втоми від тягару державних обов'язків, який став душею українського народу і його вождем з ласки Божої, — рельєфно стала перед присутніми.

Промовець закликав присутніх бути гідними свого вождя. На цей заклик пам'ять Симона Петлюри та всіх тих, хто під його проводом і во ім'я його ідей життя своє сложили, чи то в нерівному бою з ворогом, чи то в льохах ПІУ або на Соловках, чи то тут на еміграції, було вшановано вставанням з місць. Те-ж стоячи вислухала сая й слова Симона Пет-

люри, присвячені «Пам'яті полеглих за державність», які назавжди залишаться для нас головним пунктом його заповіту.

Два вірші, присвячені Симонові Петлюрі, виголошені самими авторами, Наталією Холодною і Євгеном Маланюком, кілька пісень Українського Національного Хору ім. М. Лисенка, і по салі залунала могутня мелодія українського національного гімну, яким академію було закрито.

Академія залишила по собі глибоке враження. Серед гостей було багато представників суспільства польського і поневолених Московою народів.

* * *

23 травня 10 роковини смерті Симона Петлюри урочисто святкувала українська молодь, об'єднана в корпорації «Залороща» у Варшаві.

Члени «Залороща» в корпоративних відзнаках. Салю прибрано корпоративними барвами, національним прапором і портретом Симона Петлюри. Академія проходить під гаслом «Петлюра — вождь народу».

Слово, присвячене Симонові Петлюрі, яко вождеві нації, виголошує А. Крижанівський. Наталія Холодна читає свій вірш «На могилі». Далі йдуть думки Симона Петлюри про військо і військові справи, думки, які можна схарактеризувати словами поета: «Тільки меч, а не слова здобудуть нації права», думки, які зачитуються тут те-ж яко заповіт Симона Петлюри.

Кілька пісень студентського хору і співом українського національного гімну академію закривається.

* * *

28-го травня відбулася урочиста академія в польському «Орієнталістичному Колі Молодих» при Східньому Інституті у Варшаві. Дбайливо і артистичною рукою удекоровано салю. На тлі великого національного прапору — погруддя Симона Петлюри і золотий тризуб, вкритий жалібним серпанком. Серпанком завішені вікна, на темному тлі яких — великі срібні літери С і П, і під якими галуззя пальм. Все становить одну гармонійну цілість.

Один за другим виходять промовці. Б. Михалевич одкриває академію теплим словом, присвяченим Симонові Петлюрі; він нагадує про «найболішчу втрату української нації» і висловлює віру, що з ім'ям Петлюри на устах піде українське воцтво до остаточного і переможного бою.

Б. Познанський виголошує короткий реферат «Петлюра і поляки» і закликає молодь обох народів до праці над здійсненням ідей С. Петлюри, бо польська рація стану вимагає повстання незалежної Української Держави.

Сен. Ст. Седлецький виголошує далі доповідь на тему — «Роля вождя в житті народів». Давши загальну характеристику вождя, він докладно зупиняється на постаті Симона Петлюри — вождя народу українського, та приходять до висновку, що «Симон Петлюра живе» і що «народ, який вибрав на вождя Симона Петлюру — заслуговує на незалежність».

І. Липовецький в доповіді «Симон Петлюра» схарактеризував «весну народів» і найголовніші етапи української визвольної боротьби, які в історії України креслив Симон Петлюра своєю владною рукою, як невтомний організатор української мілітарної сили, яко вояк, що з рушницею в руках бореться на найзагроженіших позиціях, і яко вождь, який силою свого духа вмів попровадити до перемоги.

Епоха Симона Петлюри, говорить промовець, ще незакінчена, бо Симон Петлюра живе і бореться. А закінчення вона буде тоді, коли могутній дух його крийме ще одну дефіляду українських переможців на площі св. Софії.

Симон Петлюра в історію України ввійде яко Петлюра — Визволитель Українського Народу.

І. Липовецький.

В Берліні.

Вже де-кільки довгих років характеризувалося національно-громадське життя українців у Німеччині міжорганізаційною колотнечею і безвідповідальними та шкідливими для української справи виступами з боку де-яких одиниць, що, намагаючися використати для своїх приватних та інших — досить темних — інтересів поширений серед українського громадянства розбрат, поглиблювали серед тутешніх українців взаємне ворогування. Найтемнішою сторінкою українського життя в Німеччині була дотепер найчастіше та обставина, що де-які одиниці штучно й планово плекали серед українців взаємне недовір'я і взаємну ненависть та, пристосовуючися до певних «кон'юнктурних» започаткувань, оплюгавлювали працю й життя загалу місцевого українського громадянства. Наслідком цих та інших причин чимало земляків усувалося від організованого українського громадського співжиття. Не диво, що більшість української еміграції в Німеччині ніякої участі в діяльності де-кількох існуючих на терені Німеччині організацій не брала, і в свою чергу переривала повільно свій зв'язок з українською національною стихією взагалі. Своєрідне ускладнення українського національно-громадського життя в Німеччині прийняло особливо виразні риси з хвилию, коли тут почалася збільшена «опіка» над українськими справами з боку певних московських і про-московських еміграційних чинників.

Серед цих умов і відносин у житті української еміграції в Німеччині виникла у де-яких земляків ще на початку квітня місяця думка підготувати загально-громадське вшанування 10-ої річниці замордування св. пам'яті Симона Петлюри, щоб цим загально-українським національним святом тако-ж зпричинитися до оздоровлення внутрішнь-українських відносин на терені Німеччини. Не вважючи на значні матеріальні та інші перешкоди, пам'ять локійного Головного Отамана була вшанована з боку національно-карного загалу берлінських українців не лише дуже вродливо, але тако-ж одностайно і гідно. Спроби де-яких одиниць розбити цю одностайність загально-української національної маніфестації виявились даремними і це визнали самі ініціатори нездійсненого розбиття, які в останній хвилині погамували свої нахили до відповідальної «отаманії».

Вшановуючи пам'ять свого національного героя, загал української еміграції в Німеччині пережив незабутній і зворушливий тиждень національно-громадського єднання всіх українців, незалежно від їх приналежності до тих чи інших організацій, політичних груп, конфесій і т.д. Кр о в С. Петлюри стала немов найміцнішим цементом, що з'єднав різні чинники. Голос української кр о в и звів до одностайного гурту і тих, що ще день перед спільним святом не могли на себе без ненависти взаємно подивитись. Українська кр о в , пролита московсько-жидівськими ордами на розлогих ланах Великої України, примусила схаменутися і зворушитися навіть скам'янілі на чужині душі де-яких земляків. Кр о в і з е м л я — ці два основні первні людського життя — стали і для берлінських українців джерелом національно-громадського єднання. Брати і сестри о д н і є і кр о в и, яких виростила с п і л ь н а українська земля, єдналися немов у чарівній містерії, щоб засвідчити цілому світові живучість і могутність українського національного духа. Зворушливі до рясних сліз сцени такого єднання передати на папері міг би лише мистець. Тиждень українського єднання в Берліні вможливив для де-яких емігрантів у Німеччині вперше в їх житті самоусвідомити їх українське походження та їх приналежність до великої української нації. Було це духове пробудження дослих, посивілих людей, що серед сліз і глибокого напруження цілували руки українському пан-отцеві, засвідчуючи йому, що вони тако-ж українці, але які про це досі не знали... А глибоко

зворушений пан-отець із сльозами на очах приймав до українського духового гурту цих досі несвідомих національно дорослих дітей України, промовляючи до них слова втіхи, розради і заохоти. Хто був свідком таких сцен, той їх ніколи не забуде!

Впорядчючи української маніфестації в Берліні на чолі з мешканцями і приятелями гостинної української хати Масютиних зробили багатьох, щоб берлінські українці могли як найглибше та найискравіше пережити свято українського національного єднання. Проте глибок національно-громадські і релігійні переживання в найбільш гідній формі вможливив і викликав головно побут в Берліні українського православного панотія — о. прот. Іларіона Бриндзана з Парижу. За неповний тиждень свого перебування серед берлінських українців придбав він собі загальну і ширшу симпатію та глибоку пошану, як пан-отець, українець і людина. Залишив він по собі тривалі й глибокі переживання духово-морального піднесення та злагодження внутрішнь-українських громадських непорозумінь. Без якої-будь помітної релігійно-церковної пропаганди зумів він викресати релігійне почування і серед деяких таких земляків, які дотепер в релігійно-церковному відношенні залишалися цілковито байдужими без огляду на їх формальну приналежність до тієї чи іншої християнської церкви. Відправлення о. прот. Бриндзаном де-кількох богослужень і панахид виявило для присутніх берлінських українців велич і красу українського національно релігійного-церковного світу.

* * *

29 травня о 18 год. відбулася в Катедральній Православній церкві (у Вільмерсдорфі) особливо врочиста панахида по св. пам. С. Петлюрі. Традиційна «Молитва за Україну», вислухана присутніми на колінах і здебільшого з сльозами на цілому обличчі, зробила глибоке враження не лише на українців, але і на численних присутніх чужинців (німців, представників поневолених народів був. Росії, росіян, американців та ін.). Два прислужники в стихарях, що допомагали українському пан-отцеві в гарних протоеврейських ризах, запалені свічки з жалібними жовто-блакитними стрічками в руках присутніх, гарний світ хору Українського Наукового Інституту в Берліні під батугою молодого композитора Е. Цимбалістого, наповнена учасниками панахиди церква та ін. — звертали на себе помітну увагу з боку чужинців, що не ховали свого захоплення врочистістю і красою української богослужбової мови, українського церковного співу та самої відправи української панахиди. Після панахиди було зібрано панією Масютиною серед присутніх на Українську Бібліотеку ім. С. Петлюри в Парижі 15 нім. марок.

Того-ж дня точно о 20 год. і 15 хв. розпочалася в шарльотенбурзькому «Ляндверкасині» величава академія. У наповненій салі зібралася, крім українців, грузинів, білорусів, вірменів, азербейджанців, туркестанців, болгарів, представників вільнокозачого руху, росіян та ін., особливо велика кількість німців. Серед останніх було чимало представників од урядових установ та громадських організацій, преси, шкіл, партійних інституцій і т. д. Були помітними серед присутніх і німецькі партійні однострці та рясні медалі й відзнаки на грудях деяких з по-між німецьких гостей. Де-які визначні німецькі установи і діячі за свою неучасть в академії (наслідком головно участі в державному морському святі в Кілі, що припало саме на той день) перепросили листовно, бажаючи академії як найкращих успіхів. Вибачення що-до неможливості взяти участь в академії з боку шефа державної канцелярії, держ. міністра освіти Руста, б. віцеадмірала фон Троти — голови «Державного Союзу Німецького Мрського Утвердження», пруського міністра фінансів, ген. директора Держ. Бібліотеки та багатьох інших німецьких діячів було прийнято українцями з вдячністю і належним зрозумінням. Серед української публіки під час академії помітні були, між іншими, дирекція і співробітники Українського Наукового Інституту в Берліні на чолі з проф. д-ра-

ми І. Муїрчуком та З. Кузелею з дружинами, члени Управи Української Громади в Німеччині на чолі з головою — п. Скорписом-Полтуховським, п. М. Гетьман з Канади, сотн. Чучман з Укр. Прес. Бюра в Берліні, проф. В. Масютин з дружиною і приятелями, численні члени обох організацій — «Української Громади» і «Українського Національного Об'єднання» — що підготували цю академію, та чимало незорганізованих у місцевих українських організаціях земляків. Виконані проф. В. Масютиним портрет С. Петлюри і великого розміру державний герб України на тлі декорації з чорної матерії і з жалібних зелених рослин творили на подіумі гармонійну мистецьку цілість з спеціально придбаним заходом українських пань великим українським національним прапором і запаленими 8 грубими восковими свічками. Ця врочиста декорація, дбайливо із мистецьким смаком оформлена п.п. В. Духовичем та інж. Згорлякевичем, секретарем Української Громади, чимало сприяла піднесеному настроєві учасників академії.

Вся ця декорація на одній стіні «Ляндеркасіна», прикрашеного портретами німецьких королів і імператорів та статуями знаменитих німецьких полководців, робить надзвичайно велике враження.

Вступну промову виголошує голова Українського Національного Об'єднання д-р І. Драбатиї. На його заклик всі встають віддати пошану Покійному Головному Отаманові. На цей мент на салі гасять світло і лише декорація та портрет залишаються освітленими рясним світлом. Всі зворушені од чудової картини і у всіх враження, що стоять вони ніби перед вівтарем.

Потім слово забрав п. Аксель Шмідт, відомий німецький діяч і прихильник України. В прегарно опрацьованій і прекрасно виголошеній доповіді він схарактеризував С. Петлюру, як великого національного борця за свободу українського народу, борця, що сам загинув од ворожої руки, вірний своїм ідеалам і ні на хвилину од них не відступивши.

Авторитетний знавець української справи і особистий прихильник Покійного Головного Отамана, якого глибоко і ширю поважав, — сивий німецький доповідач плястично змалював історичну постать С. Петлюри на тлі української визвольної боротьби та отверто і маркантно з'ясував, чому червона Москва так тремтіла перед Петлюрою, що аж мусіла його знищити шляхом скритовбивства — рукою жиди Шварцбарда. Мужне й шляхетно згадав п. Шмідт, між иншим, і про трагічні помилки з боку німецьких чинників на Україні в 1918 р., шс привели були до загального українського повстання, підсилення московської реакції та разом з тим і зміцнення московсько-більшевицького наступу на Україну. Майже годинову доповідь п. А. Шмідта вислухали присутні з затаюваним віддихом і на салі весь час панувала така тиша, що було б чути і літ мухи, як би вона була там з'явилася. Кіншеве слово мав знову д-р І. Драбатиї, який зясував присутнім основні думки державницького світогляду С. Петлюри і у витягах переповів його заповіт. На закінчення академії були відчитані витяги з де-яких телеграм або листів, що в скількості майже півсотні наспіли з нагоди академії. Особливу увагу з боку присутніх звернули на себе гривітання від: Прем'єра УНР Вячеслава Прокоповича (телеграма), б. Команданта Українських Військ ген. поручника М. Омеляновича-Павленка, генералів генер. Булави Змієнка та Удовиченка, дир. львівського «Центресоюзу» — п. Івана Мартюка (... «Ідея, для якої Головний Отаман жив і за яку вмер, є для кожного українця спільна, незалежно від територіяльного походження...»), Українського Пресового Бюра в Римі з дир. Євг. Опацьким на чолі (... «Це свято мусить з'єднати всіх українських патріотів понад їх партійно-політичними і особистими непорозуміннями...»), Редакції «Тризуба», І. Косенка, ред. інж. С. Нечая (телєгр.), С. Рудичева, полк. Садовського, Т-ва був Вояків Армії УНР у Франції, українських робітників з різних країв Німеччини і т. д. Відспіванням присутніми українського національного гімну закінчилася ця вдала академія, що тривала неповні дві години.

На закінчення академії присутні стоячи заспівали український національний гімн.

Визначніші українські громадяне зібралися після академії разом з деякими своїми приятелями з по-міжчужинців у ресторації «Ляндверкасіна», де в жвавій і дружній товариській гутірці за одним столом, — що заняв майже половину великої салі, — провели приємно час до пізньої ночі.

Прихильні згадки про академію з'явилися в німецькій пресі, зокрема уважливу замітку про перебіг академії, С. Петлюру і українську визвольну боротьбу надрукував у берлінському щоденникові «Льокаль-Анцайгер» (ч. 30,5) співредактор цієї газети, який особисто відвідав академію. Про академію і панахиду по св. пам. С. Петлюри згадало між іншим і московське «Новое Слово», що виходить в Берліні.

Вшановній пані О. Петлюровій з донькою вислано художню адресу з співчуттям і пошаною.

В Празі.

Постійний Міжорганізаційний Комітет для вшанування пам'яті С. Петлюри, що існує в Празі з року 1926, на цей раз, по згоді з іншими організаціями, передав ініціативу представникам б. військових Армії УНР: п. н. генералові Омеляновичеві-Павленкові Старшому, генералові Петрову й полк. Філоновичеві, як і скликали новий Міжорганізаційний Комітет із представників 19-ти організацій. Цей Комітет влаштував 25 травня 1936 року в Празі панахиду й урочисту академію. Панахида була одслужена о 5 год. дня в чеській православній церкві, на Ресловій вул. Служив священник серб, співав український хор, під керуванням інж. Лівичького. Почесну варту тримали українські соколи. Після «вічної пам'яті», дуже гарно виконаної хором, хор ще проспівав хорал «Боже великий, єдиний, Ти Україну спаси».

О 8 год. вечера розпочалася академія, влаштована в залі Народнього Дому на Виноградах. В залі на подумі було художнє удекоровано великий портрет С. Петлюри рушниками й плакатами; під портретом було вміщено вінок з гілок з 5-ма червоними розами (5 ворожих куль); у вінок було вкладено модель «Хреста Симона Петлюри» з орденською стрічкою, на стрічках в національних кольорах був напис «Незабутньому Вождеві — Симону Петлюрі». Академію відкрив голова Міжорганізаційного Комітету, ген. Омелянович-Павленко коротким словом, в якому закликав присутніх вшанувати пам'ять покійного Голови Директорії і Головного Отамана Симона Петлюру вставанням. Всі встали, а в цей час до портрету наподумі військовим кроком підійшли двоє старшин української армії, лицарі Залізного Хреста, і стали на почесній варті (протягом академії першу пару вартових старшин злінила друга пара старшин). Після цього слово забрав ген. Омелянович-Павленко та в короткому, але змістовному викладі накреслив постать небіжчика, як Вождя Української Армії, а також і головні етапи збройної боротьби за визволення в 1917-1922 р. р. Наступний промовець, проф. М. Славінський, в майстерній по формі і змісту промові, для якої взяв за мото слово В. Гюго «Мертві не щезають, а зістаються з нами», говорив про значіння особи й чину покійного С. Петлюри для поглиблення національного почуття українського народу та про його провідну ідею, яка перейнята і засвоєна народом, спричинилася до нескоренної, вічно живої пам'яті серед теперішніх і прийдешніх поколінь українського народу творця її, вічної слави дорогого всім Головного Отамана Симона Петлюри.

Після промови проф. М. Славінського забрала слово пані Вероніка Філонович та в короткій змістовній промові намалювала кілька картин з життя в країні під совітською владою: про те, як героїчно поводить себе український старшина, взятий в полон під Базаром, що, смертельно поранений, твердо боронив українську ідею перед катями і помер з ім'ям С. Петлюри на устах; чин цього старшини не одного з комуністів-українців перетворив у завзятих українських патріотів; про те, як довідалися

в Україні про вбивство Симона Петлюри, яке горе охопило цілу Україну, як потайки служили панахиди і т. ин. На прикінці іменем усіх українців з тамтого боку, а головне молоді, урочисто ствердила, що там, в Україні, як і тут, на вигнанні український нарід одне думає, одного бажає, одного чекає — повного визволення батьківщини й своєї державної самостійности.

Останній промовець, інж. полк. В. Прохода, замалював постать небіжчика, як організатора і вождя української армії, як борця за правду. Академія закінчилася співом усіх присутніх «Ще не вмерла Україна». Підчас панахиди і академії зібрано на Бібліотеку ім. С. Петлюри в Парижі біля 500 корон чеських. На академії було присутніх до 200 осіб, в тому числі були представники білорусів, грузин, як і представники всіх напрямів української політичної думки, крім націоналістів і скороладчиків. Від імени присутніх на академії було вислано мистецьки оздоблену адресу вдові Небіжчика пані О. Петлюровій і донці Його Лесі.

В Букарешті.

В неділю, 31-го травня с. р. о 10 год. 30 хв. ранку відбулася в салі «Лідертафель» в Букарешті академія з нагоди 10 річниці з дня трагічної смерті бувшого голови Української Держави Симона Петлюри.

Програм академії складався з 1) відкриття академії (вступне слово, — д-р Трепке, 2) Жалібного маршу (муз. Шопена) — п. Бойченко, 3) Доповідь про життя і чин Симона Петлюри — п. Геродот, 4) «Подайте вістоньку», «Вечірна пісня», «Жита», — п. І. Синенька-Іваницька (сопрано), 5) Симон Петлюра (доповідь румунською мовою) Попович О., 6) На могилу Вождя (вірш) п. А. Данилюк і 7) «Задумливий», «Похорон», «Воз несемося серцями» п. Бойченко (піано).

Академія відбувалася імпозантно. Кожний воляк відчував в глибині серця великий смуток за великою втратою свого улюбленого Вождя.

В Білгороді.

Академія пам'яті С. Петлюри відбулася в гоменканні білгородської Громади 23 травня. Академію відкрив голова Громади п. В. Андрієвський промовою, в якій накреслив коротко умови, в яких велася наша міннула визвольна боротьба, з'ясував велике значіння для нас покійного Головного Отамана, який лишився нашим вождем і після своєї смерті, і зазначив, що Покійний є нашим загально-національним героєм, а його могила в Парижі є дорогою і рідною могилою для кожного українця. Після промови всі присутні встали і в глибокому мовчанні віддали пошану Покійному. Далі п. Й. Прокопюк прочитав змістовну доповідь про життя і діяльність Головного Отамана, пані Г. Дніпрова виконала дві патріотичні декламації О. Олесья, а хор заспівав національний гімн та де-кільки пісень. Тако-ж було виконано де-кільки соло-співів.

Далі йшла коротка доповідь п. Доброхотова, який поділився своїми вражіннями з присутніми про свої зустрічі з Покійним, які мав під час своєї праці на залізниці.

Академія пройшла з великим національним піднесенням і зробила глибоке вражіння на присутніх.

Крім українців, членів і гостей Громади, на академії були присутні представники організації Вільного Козацтва на чолі з Окружним Отаманом п. М. Букіним та голова місцевої російської організації «Нового покоління» (тієї, що взяла тризуб за свій знак) проф. Георгієвський з де-кількома своїми видатнішими співробітниками. Присутність представників «Нового покоління» на академії, присвяченій пам'яті українського національного всягда і непримиримого ворога Московщини, є дуже символічною, особливо коли взяти на увагу білгородські обставини.

В Брюселі.

О 9 год. ранку 24 травня с. р., маленька українська церква св. Володимира в Брюселі була заповнена українською колонією. Прапори всіх українських організацій в Брюселі та жовто-блакитні квіти прикрашували великий портрет св. пам. Симона Петлюри. Після служби Божої п.-отець Боський відправив панахиду, після котрої в чулій промові закликав продовжувати і далі розпочату боротьбу нашим великим національним героєм С. Петлюрою за наш найвищий ідеал — вільну Україну. О 11 годині розпочалася академія. Відкрив академію голова Союзу Старшин у Бельгії сотник Цапко, закликаючи всіх вшанувати вставанням і хвилиною мовчання пам'ять нашого великого національного героя і всіх полеглих за Україну. Хор Українських Комбатантів заспівав «Чуєш, брате мій», після чого від Союзу Старшин промовляв п. Олексюк, даючи яскраву оцінку життя й діяльності С. Петлюри. Від Комбатантів промовляв п. Граб і від Т-ва «Незалежна Україна» — п. Косець. Академія закінчилася співом нашого національного гімну і збіркою на Бібліотеку ім. С. Петлюри в Парижі.

Проти червоного насилля червоної Москви

— Перфідна мовна політика ССРСР. — Лінгвістичний Конгрес у Варшаві. — Резолюції Конгресу.

Вже від 1930 р. почали позначуватися у большевицькій мовній політиці відносно поневолених народів, що входять у склад потворного ССРСР, нові (одначе як-же старі!) напрями, які не тільки шо нагадують, але своєю непрактикованою досі перфідною методою перевищують ганебний указ з 1876 р. Почалася ця політика з найбільш непевної для червоного Кремля території, з України, яка вже багачько перейшла «експериментів» подібної методи, посунулася на Білорусь і остаточно розтягнули її «пролетарські диктатори» на Крим, Грузію, Закавказькі народи, на Туркестан, Ідель-уральців, на финів і всі народи, які не зуть себе російськими. Ця нова атака на знищення мови, одного з найбосновніших елементів народу, почала в останніх роках набирати на силі, і, — дарма, що народи ставили яко-мога опір, — почала вже приносити де-які шкідливі наслідки.

Ціль тієї політики ясна: — загальне злиття усіх мов в одну мову — російську, мову, як большевики зуть її, «жовтневої революції», «мову Леніна й Сталіна».

Ми не можемо ставитися до тої політики і її метод інакше, як до давньої царської русифікації, бо ж ця теперішня політика, — це ніщо инше, як продовжування давнього царського режьму.

Очевидно, ведеться ця політика під позірно невинним (але багатомовним) гаслом — «уніфікація». Дійсний зміст тієї «уніфікації» — це повільна, з хижою спекуляцією продумана русифікація, яка етапами зміряє до насильного накиннення мовам поневолених народів, зокрема українській, елементів і правил московської мови, вводячи, крім цього, обмеження прав тих мов у ділянці складні, правопису і термінології.

Від згаданого 1930 року почав червоний Кремль переводити ліквідацію українських лінгвістів, ангажуючи до тих праць... «партійних учених», фельшерів мовознавства, як Хвилю-Музульбаса, Васидевського й Фінкеля, які поволі почали переводити з наказу Москву русифікацію української мови і обмеження в правах її самостійного розвитку.

Методи, які стосують цієї політики відносно України й інших народів, загрозливі й вже самим своїм існуванням руйнують культуру та всі духові надбання, яких джерелом є мова народу.

Щоб протиставитися цьому варварству «червоного царату» хочаб морально, щоб зазначити свій спонтанний спротив СССР і підкреслити перед Європою і Лігою Народів, яка відповідає за долю народів, свою солідарність у рішучому протибольшевицькому фронті, щоб заманіфестувати незломність усіх поневолених Москвою народів проти політики червоної Москви—зорганізував «Прометей», який об'єднає у спільній визвольній ідеї всі під'ярмени народи Москви, «Мовознавчий Конгрес» у Варшаві.

Конгрес відбувся у Варшаві 31. V.—I. VI. с. р. при співучасті представників Азербейджану, Грузії, Ідель-Уралу, Інгрії й Карелії, Криму, Кубані, Північного Кавказу, Туркестану й України. Крім цього, взяли участь, як гості, білорус д-р Іван Станкевич з доповіддю «Переслідування й русифікація білоруської мови на совітській Білорусі», і мтр В. Якубовський з рефератом на тему русифікації румунської мови в автономній Молдавській республіці.

Конгрес одкрив, вітаючи представників народів і гостей, промовою, повною віри в перемогу «прометеївської» ідеї, голова організації «Прометей» і президент Конгресу проф. д-р Роман Смаль-Стоцький, ілюструючи чітко мовну політику червоної Москви. Після відчитання надісланих телеграфних і письмених привітів, забрав голос сенатор Седлецький, який у своїй глибокій промові привітав Конгрес ім'ям загально-людської культури, опісля редактор В. Бончковський від молодих поляків, об'єднаних при журналі «Wschód», підкреслюючи силу «прометеївської» ідеї, яка для поляків ще й досі, дарма, що в них своя держава, є глибоко-близькою. Від татар у Польщі привітав з'їзд голова Варшавської Мусульманської Громади Ольгерд Кричинський, потім представник Центрального Комітету Турко-Татар, Ідель-Уралу у Далекому Сході, представник Карелії і Інгрії, від білорусів д-р Станкевич, далі представник Криму, врешті директор УНІ у Варшаві проф. Ол. Лотоцький, який як сучасник довоєнних часів, а після визвольної війни, спинився довше над долею України до якої національна політика Москви чи білої, чи червоної, чи яка б вона не була, «була, є і буде незмінна», але пройдені етапи — обіцяють успіх. «Коли ми так недавно мали державу» — говорив проф. Лотоцький, — «то тепер це вже ясне і самозрозуміле, що будемо її мати».

Після привітальної промови проф. Лотоцького промовляв, як опікун кавказької молоді, проф. Варшавського університету ім. марш. Пілсудського Понятовський, зазначаючи, що промовляє не як політик, а як етнограф, отже те-ж заінтересований стосунками народів. «Науку надживають часто для облудних цілей на Сході й Заході, а там, у СССР, будують науку на темноті, фальші й терорі» — говорив проф. Понятовський, спиняючися над мовною політикою Москви, — «але будова на кривді і фальші мусить розлетітися».

Глибоке заінтересування збудив у численних учасників Конгресу (біля 150 осіб) доклад відомого нашого приятеля мін. Л. Василевського, якого темою був нарис методів боротьби поляків з русифікацією перед війною. Свою цінну доповідь закінчив визнанням твердої віри в неминучу самостійність «прометеївських» народів, підкреслюючи, що дорога до цього це, крім ідеї і чину, — організованість і принципиальність.

На пленарних об'єднаннях слухали делегати «прометеївських» народів спеціальні доклади про переслідування й русифікацію їхніх народів у СССР. З'ясовували методи большевицької політики, яка етапами через штучні діалектичні роздріблення, терор і переселювання, через парцеляцію і регіоналізацію мов, ані історично, ані природне, ані науково не обосновану, через насильне вмішування слів, правопису і складні російської, чужих для оперованих мов і народів, змагає до повної національної русифікації, до реставрації «єдиної й неділимної», бо неважно чи буде Кремль білий чи червоний.

Без сумніву, є ясною річчю, що політика СССР іде в одному незмін-

ному — напрямі, на «комінтернівському» відтинку до скомунізування, як найбільше країв і народів (тут приклади зайві), у «внутрішньому»-ж — до перетворення ССРСР на Росію.

Другого дня Конгресу секретарь вибраної Конгресом Комісії для зредаговання резолюцій відчитав на пленумі проєкт їх, які конгрес прийняв ентузіастичними оплесками. Під кінець прийнято внесок скликання в найближчій будучині другого мовного Конгресу і видання пам'яткової книги Конгресу.

Емоційне враження з Конгресу?

В урочистому й рішучому тоні промов, виголошуваних різними мовами, вичитувалося не тільки глибоке переконання до «прометеївської» ідеї, але й беззастережну віру у перемогу цієї ідеї, у державність свого народу.

Закриваючи конгрес, дякував проф. Р. Смаль-Стоцький делегатам і гостям за сердечну й активну участь і висловив вдячність гостинній Варшаві, у якій відбувся перший мовознавчий Конгрес дружніх народів з під стягу «Прометей».

«Цей Конгрес, — закінчив проф. Р. Смаль-Стоцький, — започаткував акцію, яка, як слід зорганізована, скріпить солідарність фронту «прометеївських» народів. За нами буде моральний результат. Комуністично-московській варварії і насильству ми протиставимо потугу ідеї».

* * *

Резолюції, прийняті першим мовознавчим Конгресом у Варшаві такі:

Дослідники мов неросійських народів, замешкалих у совітському союзі, зібрані на своєму першому Конгресі 31 травня і 1 червня 1936 р. у Варшаві стверджують :

1. Що від 1929 року російська партія большевицька приступила за допомогою своїх органів до систематичної русифікації всіх неросійських народів, в першу чергу: Азербейджану, Білорусі, Грузії, Ідель-Уралу, Інґрії й Карелії, Комі, Криму, Кубані, Північного Кавказу, Туркестану, України й інших (румунської мови в молдавській республіці, польської мови і т. ин.).

2. Що остаточною ціллю цієї мовної політики є, на підставі заяви генерального секретаря комуністичної партії Сталіна на XVI конгресі, злиття усіх культур в одну спільну культуру, з одною спільною мовою, тоді, як пролетаріят побідить на цілому світі.

3. Що тому, що події останніх літ захитали віру большевиків в їх перемогу над цілим світом, комуністична партія приступила до реалізації помислу одної спільної мови в межах совітського союзу, оголошуючи російську мову, як мову Леніна, мовою пролетаріату і жовтневої революції. Для виконання цього завдання, злиття неросійських мов з мовою російською, комуністична партія підпорядкувала собі мовознавство цілого Союзу, накидуючи мовознавцям одну ціль — «дослідження техніки мовної творчості для улегчення і прискіплення реалізованого тепер процесу мовної уніфікації (Н. І. Марр, «К происхождению языков»).

Констатуючи, що комуністична партія не тільки повернула за параваном фікційного існування «народних республік», на стару дорогу царської русифікаційної політики, але що в високому ступіні, стосуючи найбрутальніші методи і користуючися цілим партійним і державним апаратом, загострила і поглибила русифікаційну акцію, —

Конгрес: а) Підносить урочистий протест перед ці-

лим культурним світом проти дикого переслідування неросійських мов у совітському союзі та їх систематичної русифікації і взиває всі науки та культурні міжнародні організації, а перш за все Міжнародню Комісію Умовою Співпраці, виступити в обороні наших народів.

б) Звертає увагу Ліги Націй на те, що стан, який існує на території совітського союзу, держави, що входять до Ради Ліги Націй, проти-вильно основним ідеям справедливости загальнолюдської, на яких опирається Ліга Націй. Народи, які мають позірно в совітському союзі «самостійні народні республіки,» не тільки не користають у своїх «державах» з повности прав для своїх мов на рівні з російською мовою, але навіть не користають з тих прав, які прислужують меншостям у цивілізованих державах, так що фактичний стан на території совітського союзу являється брутальним і яскравим знасилуванням навіть резолюції Ліги Націй, прийнятої 21. IX. 1922 року і підтвердженої одногосно у вересні 1933 року такою ухвалою :

«Рада висловлює надію, що держави, які не зв'язані з Лігою Націй жадними зобов'язаннями прямими, що торкається меншостей, — будуть дотримуватися у стосунку до їхніх меншостей расових, релігійних чи язикових принаймні однакової ступени справедливости та терпимости, яка вимагається договорами і згідно з постійною чинністю Ради» (*).

в) Конгрес апелює до Зборів Ліги Націй, щоб зайнялися на звичайній сесії с. р. прослідженням долі неросійських мов на терені совітського союзу і звернулися до совітського уряду, взиваючи його повернути мовам неросійських народів повноту прав і свободу в розвитку мовної творчости.

Ярослав Дригинич.

3 життя й політики

— Проект совітської конституції. — Жіноча нарада в Москві. — З дрібниць совітського побуту.

17 травня в совітській пресі оголошено короткий звіт про за-сідання конституційної комісії під головуванням Сталіна. Комісія розглянула і ухвалила новий проект совітської конституції, який має бути внесений на ближчу сесію ЦК'а. Цей проект складається з таких тринадцяти розділів: 1) громадський лад, 2) державний лад, 3) найвищі органи державної влади ССРСР, 4) найвищі органи державної влади союзних республік, 5) органи, державного управління ССРСР, 6) органи державного управління союзних республік, 7) найвищі органи державної влади автономних республік, 8) місцеві органи державної влади, 9) суд і прокуратура, 10) основні права і обов'язки громадян, 11) виборча система, 12) герб, прапор, столиця, 13) порядок зміни конституції.

Жадних відомостей про самий зміст і характер проекту конституції совітська преса на разі не подає. З тих відомостей, які дав приблизно перед двома місяцями Сталін для закордонної преси в своєму інтерв'ю, відомо лише, що новий проект німає бути збудований на основі вселюдного виборчого права.

*) L'assemblée exprime l'espoir que les Etats qui ne sont liés vis-à-vis de la Société des Nations par aucune obligation légale en ce qui concerne les minorités, observeront cependant dans le traitement de leurs minorités de race, de religion ou de langue, au moins le meme degré de justice et de tolérance qui est exigé par les traités et selon l'action permanente du Conseil ».

Нотуємо що звістку головню через те, що цим проєктам конституційним де-які західне-європейські політичні кола надають велике значіння. Що-до нас, українців, то ми надто добре з досвіду пововсних років знаємо справжню ціну всім тим обіцянкам, привилеям і правам, які забезпечують нам конституції тих держав, які в своєму складі мають українське населення. Тим менше надій і ілюзій можемо ми мати що-до тих змін, що їх готує Сталін для тої частини нашої нації, яка живе під його владою. Суперечність, яка існує між совітською нсрмою і совітською практикою є фактом аж надто відомим для того, щоб його треба було доводити й на ньому спинятися. Свої надії і перспективи можемо і мусимо зв'язувати не з новими проєктами конституції ССРСР, а з відбудовою своєї держави.

* * *

Виробляючи нові проєкти конституції, яка ніби має встановити новий лад в совітських державах, існуюча влада разом з тим інтенсивно продовжує свою роботу по мобілізації всіх тих сил, на які спирається той лад, що панує тепер. Довга черга совітських нарад, які одна за одною безпереривно відбувалися в Москві з осени минулого року, доповнилася в останній час ще одним з'їздом. На цей раз скликано було нараду дружин господарників і інженерно-техничного персоналу важкої промисловости. Зроблено було спробу використати для скріплення існуючого режиму жінок тих спеців, що працюють в совітській промисловості. Нарада ця інтересна для нас тим, що вона, з одного боку, відкриває перед нами до певної міри ті нові для совітського режиму погляди на родину, які набувають права громадянства в ССРСР, з другого боку, через те, що дає матеріял про те, хто є та технична інтелігенція, яка обслуговує совітське будівництво. Почнемо з останнього. Статистика складу учасниць наради виявила, що на нараді було 1.324 делегатки; з них по віку до 24 років було 3,6 відс., до 35 років 76,5 відс., позапартійних було 92,5 відс.; за освітою поділ делегаток був такий — з вищою і незакінченою вищою було 22,9 відс., з середньою — 57,9 відс., з початковою — 17,3 відс.; з тих осіб, що одержали освіту або були на високій школі 29,2 здобули що освіту в дореволюційній високій школі («Правда», ч. 130 з 13. 5). Таким чином, більшість делегаток з'їзду належить до пореволюційної генерації — вони або перейшли серез совітську школу, або загалом розпочали своє свдоме життя уже за совітських часів. І характеристично, що не вважаючи на те, що в совітах провадиться така енергійна пропаганда за притягнення жінок до праці і що більшість делегаток має вистачаючу кваліфікацію для того, щоб працювати в тій чи иншій совітській установі, всі вони, — бо, згідно з зібраною на з'їзді статистикою, 95,4% делегаток займається лише хатнім господарством, — зарібновою працею не займаються і її уникають. Навпаки, ця верхівка совітського жіноцтва, розміри забезпечення якої стоять, очевидно, значно вище середніх розмірів, виголошує нову для совітських умов ідеологію, яка підкреслює передовсім роллю і значіння жінки в родині. У відозві, яку випущено делегатками з'їзду, знаходимо такі уступи: «Великий світ інтересів, яким живуть наші чоловіки, став нашим світом... Родина! Ми ніколи не забуваємо про неї, про наших дітей, про наших чоловіків. Ми розуміємо, яка велика наша відповідальність за виховання дітей... Разом з своїми чоловіками ми будемо будувати нову будуччину» («Правда» ч. 130 з 13. 5).

Проголошується отже на дев'ятьнадцятому році революції ідеологія міцної родини. Ідеологія, як бачимо, трохи таки відмінна від тої, яку свого часу проголосувала і здійснювала такий видатний совітський ідеолог жіночого руху, як пані Колонтай.

Треба проте підкреслити, що та ідеологія міцної родини, яка була висунена на московськом з'їзді, мусить бути доповнена ще одним означенням: йде тут про міцну «совітську» родину. Не підлягає сумніву, що делегаткам дозволено багато говірити про міцну родину через те, що вони дали, навіть як на сучасні відносини, аж надто переборщені вияви сво-

го сервілізму, своєї відданості Сталіну і безпосередньому начальству їхніх чоловіків — комісару важкої промисловости Орджонікідзе. Вияви захоплення делегаток мудрістю совітських провідників, овані, нескінчені привітання, квіти, дарунки — все це на з'їзді йшло довгою чергою одно за одним. Говорити про міцну родину і будувати її делегатам дозволено, оскільки совітська верхівка має певність в тому, що це буде родина, яка буде виховувати в вірі, відданості і покорі до існуючого режиму взагалі, товариша Сталіна зокрема. Слід додати до цього, що серед тих делегаток з України, які найактивніше виступали на з'їзді і які очевидно мають право на будову міцної родини, на перший план висунулися такі делегатки, як п. Весник і п. Каганович. Навряд чи їх можна зарахувати до тієї національної групи на Україні, яка там, не зважаючи на всі зусилля совітських чинників, творить ще досі національну більшість.

Виділяємо з праці жіночої наради те, що, на наш погляд, є в ній найважливішим і характеристичним. Очевидно під цим поглядом наша оцінка результатів з'їзду не погоджується з тою оцінкою, яку дають їй совітські чинники. Офіційно з'їзд мав назву «з'їзду жінок активісток» — жінок, які провадять громадську, культурну і добродійну роботу. Делегатки дуже багато оповідали про свої досягнення в справі заведення чистоти і культури в місцевій робітничий побут, про той бруд, неохайність і безладдя, які панували в робітничих їдальнях, казармах, клубах, бібліотеках перед початком їхньої праці і про ті зміни, які сталися завдяки їхній праці. Всі делегатки оповідають, що їхня праця почалася недавно, не раніше 1934 року. А в совітській пресі про необхідність внесення культури в робітничий побут пишуть уже років за три і років зо три подають привабливі малюнки совітських досягнень в цій області. Коли порівняти, як малювалися ці досягнення перед парою років в пресі і як малюють тепер заднім числом ці делегатки, правдивість писань совітських публіцистів виступає в цілком недвозначному і виразному світлі. Маємо повне довір'я до совітських дам, коли вони дають характеристику відносин перед початком своєї роботи. Що-ж торкається тих поліпшень, які, як вони кажуть, їм вдалося завести, то для оцінки їх підождемо контрольних матеріалів. На разі-ж спиняться на всій цій авторекламі навряд чи варто.

* * *

Цікавим додатком до тих рекламних матеріалів про совітський побут, що їх подали совітські дами в своїх виступах, є два образки совітського побуту, що їх знаходимо в «Правді». Ці останні образки завдань реклами не переслідують і малюють совітське життя так, яким воно є.

В ч. 134 «Правди» з 17. 5 уміщено допис із Канева під заголовком «В стороне от партийной жизни». Відносини в Каневі малюються так. «В районному місті Каневі нудно. Увечері працівникам нема куди дітися. Єдиний клуб — мертва установа, в якому час од часу відбуваються репетиції духового оркестру або окремі аматори бренькають на струнних інструментах. Одно невеличке кіно задушливе, без вентиляції, показує старі обірвані фільми. Звукова передача хрипить, дратує. Тяжко в цьому кіно висидіти до кінця.

Канів був містом і в минулому. Тут існувала мужеська й жіноча гімназія, вища початкова школа, був клуб з аматорською трупкою, бібліотека, два кіна. Був у Каневі гарний аматорський хор в 60 чоловік.

Частина працівників зайнята по горло буряками, роз'їздами по району, переведенням ріжних кампаній. Друга впірнула в сварки. От уже два місяці секретарь райкому партії розглядає сварки в місцевих організаціях. Сварки на цукроварні між директором і його помішником з приводу того, що жінка директора розпоряджається кіньми. В буряковому совхозі дві жінки керовничих працівників посперечалися в кухні. З кухні суперечка перейшла до комуністичного осередку. І от партійні

збори комуністів бурякового совхозу від 7 год вечера до 6 годин ранку розбирають взаємовідносини між начальником і його заступником.

Відбиток безініціативності на всьому. В місті мало культури. На кілька тисяч людности—дві криниці. Коли мова розпочинається про нову криницю, коли треба зробити ремонт лазні — завжди та сама відповідь: — «нема грошей».

Так пишуть про життя і відносини в глухому Каневі. Але не ліпшими вони є в такому великому культурному осередку, яким колись була Одеса. В ч. 131 «Правди» з 14. 5 оповідається про таку одеську історію. Є в Одесі Кредитово-Економічний Інститут, а в ньому студенти видають газету: «За банківські кадри». Студенти цієї школи про своїх професорів в тому органі пишуть в такому високому стилі: «Ваше, тов. Лівшице, універсальне викладання математики розсунуло перед нами стіни світу величчю, що нас оточує. Ваша чітка, ясна мова, ваш гострий, як скальпель хірурга, метод аналізу, тов. Бабенку, дійшли до кожного студента, примусили частіше битися його серце, що він опанував уже бойову філософію революційного пролетаріату». «Правда» подає конкретні факти про ті наслідки, які дає наука цих пильних одеських студентів під керівництвом їхніх виняткових по своїй талановитості професорів. З шестидесяти студентів 10 не могло бути випущено. Багато з тих, що випущені, не посідають ані політичної, ані загальної грамотности. Студент Щербина зробив на одній сторінці 100 граматичних помилок. На четвертому курсі є студенти, що не знають десяткових дробів. Більшість студентів не читала Пушкіна, Гоголя, Лермонтова. Проте на іспитах дістають вони ноти «добре» і «дуже добре».

Спинилися ми занадто може довго на характеристиці канівських партійців і на тому, як виглядають ті спеці, що їх постачає для совітських установ Одеса. Думаємо про те, що це не є зайвим. Адже-ж все це є ті, про яких совітські дами в своїй відозві кажуть: «Разом з своїми чоловіками ми будемо будувати нову будуччину... Всі ми палаємо бажанням зробити життя трудящих ще більше родинним, ще крашим».

В. С.

З преси

«Нове Село» (Львів) в ч. 23 с. р. подає таку вістку:

«Один українець галичанин, що недавно повернувся з південно-східної України (з-над Озівського моря), розказує, що українські селяне не вірять, що Петлюра забитий. «Це жиди пускають таку вістку, щоб нас обдурити», кажуть селяне, і вперто вірять, що Петлюра живий та збирає військо проти большевиків. Ту віру в Петлюру скріплюють самі большевики, які кожного свідомішого українця називають «петлюрівцем». Як є «петлюрівці», думають селяне, то десь недалеко мусить бути й сам Петлюра».

Заборона «Тризуба» в Польщі

В краківській газеті «*Ilustrowany Kurjer Codzienny*» з 11 червня с. р. знаходимо таку звістку: «Заборонено в Польщі український тижневик «Тризуб», що виходить у Парижі».

На диво й на жаль, ця звістка відповідає дійсності. Вживаємо заходів для в'яснення справи й привернення попереднього стану.

Хроніка

З життя укр. еміграції.

У Франції

— Наступна бесіда в Редакції «Тризуба» на користь безробітних відбудеться в неділю, 21 червня с. р. Початок о год. 4-ій по обіді.

Просять українське громадянство взяти в бесіді як найчисельнішу участь, бо дуже велика нужда серед наших безробітних.

— Перше засідання нової Генеральної Ради, обраної 12-им черговим з'їздом Союзу Українських Емігрантських Організацій у Франції, відбулося 7 червня с. р.

Як відомо, на голову Ссоюзу на з'їзді обрано було і на наступний рік п. М. Шумицького. З обраних на з'їзді членів Генеральної Ради на містоголову на засіданні Ради обрано було п. П. Вержбицького. Після доповіді члена Ради інж. Нечая С. про необхідність заснування при Генеральній Раді «Господарчої Ради» для відання справами матеріальної бази існування Союзу та розвитком його матеріальної сили, як рівно-ж і окремих організацій, що входять до його складу, — Генеральна Рада ухвалила доручити інж. Нечасві організацію такої Господарчої Ради при Союзі. Разом з тим інж. Нечай перебрал на себе обов'язки скарбника Союзу.

Функції члена Ради М. Ковальського буде определено на наступному засіданні Генеральної Ради. На Генерального секретаря обрано п. П. Йосипишина.

Далі розглянено й ухвалено текст відозви нової Генеральної Ради.

Справи шкільні відкладено до наступного засідання.

Голові Союзу п. М. Шумицькому доручено відвідати Громаду в Дижоні, а містоголові п. П. Вержбицькому — Громаду в Кресо.

Розглянуто постанови й побажання 12-го з'їзду Союзу та намічено проведення їх у життя.

Розглянуто біжуче листування.

Ухвалено просити всі організації Союзу надсилати надалі все листування для Генеральної Ради на адресу генерального секретаря п. Йосипишина на адресу: P. Y o s s u r u s h i n, 42, rue Denfert Rochereau, Paris 5. Членські вкладки од Громад належить надислати тако-ж на ту саму адресу.

— Шевченківське свято в Греноблі. У неділю, 26 квітня с. р., Українська Громада в Греноблі, спільно з філією Військового Товариства відсвяткувала 75-тилітню річницю смерті Т. Шевченка.

Святочну академію відкрив промовою голова Громади п. Червонецький, після чого всі присутні заспівали «Не пора, не пора» та вшанували пам'ять борця за волю України Т. Шевченка хвилиною мовчанки.

Потім виступив з промовою уповноважений філії Т-ва п. Вонарха на тему: «Шевченко і наше завдання», а далі п. Дорожинський виголосив реферат про поета.

В другій частині свята Люся Каницька продекламувала «Тарасову ніч». П. Дорожинський під акомпанімент гітари п. Червонецького заспівав «Заповіт» Т. Шевченка. В перерві було розиграно картину праці п. Дорожинського: розигриш дав 40 фр. Картину передано до Громадської Бібліотеки. «До живих і мертвих» продекламував п. Вонарха, а маленький Микола Вонарха заспівав «Тече вода в

синє море». Люся Каницька виконала «Мені однаково», а. п. Червонецький поему «Кавказ». Мелодекламацію «Минають дні, минають ночі» під акомпанімент гітари виконав п. Дорожинський, п. Вонарха «Тяжко, важко в світі жити», а п. Червонецький «Чорна хмара з-за лиману». Хор під орудою п. Червонецького заспівав «Реве та стогне».

Свято закінчилося співом цілою аудиторією, «Ще не вмерла Україна».

Всім учасникам Громада складає велике спасибі, як і всім тим, хто вшанував це свято своєю присутністю.

В Польщі

— Э життя Українського Наукового Інституту у Варшаві. 15 травня с. р. відбулися під головуванням проф. інж. І. Шовгенова чергові збори Економічного Семинару.

На зборах цих інж. Є. Гловінський зачитав реферат на тему «Еволюція бюджетного права УСРС». Тези реферату:

1. Виникнення першого українського бюджету треба віднести до р. 1923, коли було затверджено конституцію СРСР. Однак перший закон про бюджетове право союзу ССР і «союзних республік» ухвалено лише 26.Х. 1924.

2. В основу бюджетного права СРСР покладено: 1) принцип зверхності союзу у відношенні до «союзних республік», що виявляється у тому, що а) союзним органам належить виключне право встановлювати межі бюджетного права союзу і «союзних республік», б) компетенція що-до встановлення об'єкту оподаткування належить виключно союзові; 2) принцип єдності бюджету, що виявляється у конструкції єдиного державного бюджету СРСР, у однаковій класифікації і номенклатурі прибутків і видатків, як рівно-ж у єдності каси СРСР.

3. Розподіл видатків між союзом і «союзними республіками» пе-

реведено за поділом народніх комісаріятів і інституцій на загально-союзні, об'єднані і республіканські.

4. Розподіл прибутків між союзом і «союзними республіками» переведено згідно з так зв. мішаною системою, причому для союзу залишилися всі посередні податки, прості-ж податки в розмірі 90-99 відс. передані були «республікам».

5. Закон 25. V. 1927 приніс певні зміни в бюджетових правах «союзних республік» в напрямку стабілізації їх бюджетів і більшого усамостійнення.

6. Податкова реформа 1930 р. зменшила значіння прибутків, на яких трималися бюджети «союзних республік». Одночасно, в зв'язку з розвитком централізації господарчого життя СРСР, з'явилася потреба в перебудові бюджетових взаємовідносин союзу і «союзних республік».

7. Закон 21. XII. 1931 приніс новий розподіл прибутків між союзом і «союзними республіками». Новий порядок ще більше обмежує бюджетові права «союзних республік».

8. Так само на протязі рр. 1928-1934 відбулася зміна і в розподілі народніх комісаріятів на загально-союзні, об'єднані і республіканські.

9. Порівняння питомого тягару бюджетів «союзних республік» на протязі 15 років їх існування показує, що ті «республіки» за сучасного періоду розпоряджають все меншими засобами.

10. Ослаблення бюджетів «союзних республік» відбувається тако-ж і в наслідок збільшення ролі місцевих бюджетів. Республіканські бюджети перетворюються в передаточні інстанції, через які переходять ухвалені у вищій інстанції кошти для місцевих бюджетів.

В дискусіях брали участь проф. І. Шовгенів, ген. В. Змієнко, інж. В. Яновський, М. Ковальський, П. Денисенко. Зачитано було тако-ж опінію керівника Економічного Відділу Інституту проф. В. Садовського.

Зміна адреси.

— Україн. Воєн.-Історичне Товариство у Варшаві подає до відома, що воно на далі має нову адресу: *Ukrainskie Wojenno-Historyczne Towarzystwo. Warszawa 22, ul. Opaczewska 54, m. 15.*

— Бурса ім. С. Петлюри в Перемишлі. Передбачається, що з 1 вересня с. р. Бурса ім. С. Петлюри в Перемишлі прийматиме дітей українських емігрантів, що вчать-ся в місцевих українських школах. Бурсу відкривається в Новому домі, будову якого закінчується.

В біжучому шкільному році до бурси будуть приймати тільки хлопців, а з будучого року і дівчат. Ціна місячного утримання дитини в Бурсі виноситься 20 зол., для незаможних емігрантів — 15 злот. Сироти по українських вояках будуть утримуватися безплатно. Поскільки взяти під увагу, що утримання дитини в інших бурсах у Перемишлі виноситься до 60 золот., стає ясним, яким добродійством для незаможної нашої частини еміграції буде Бурса ім. С. Петлюри.

Діти приймаються до Бурси у віці од 6 до 12 літ. Прохання про прийняття приймає Управа Бурси до 20 червня с. р. Адреса: *P. Szkurat, Rynek, 14. Księgarnia. Przemyśl.*

Для закінчення дому для Бурси ім. С. Петлюри потрібно ще коло 2000 золот. Ласкові пожертви просяться надсилати на подану вище адресу.

В Німеччині

— Українська служба в Берліні на Зелених святя. П.-о. прот. І. Бриндзан, настоятель Української Православної Парафії у Франції, що приїхав із Парижу до Берліну для одслуження панахиди по св. пам. Головному Отаманові С. Петлюрі, на Зелених святя, в неділю, 31 травня, одслужив на Берлінському кладовищі, де поховано померлих у

Берліні українців, службу Божу у кладбищенській церкві, а потім панахиду на могилах.

В церкві і на могилах співав хор Українського Наукового Інституту. Як у церкві, так і на кладовищі багато народу. Знову плач, як то було і на панахиді по бл. пам. С. Петлюрі. Знову зворушливі сцени вдячності п.-о. І. Бриндзанові.

Вислухати службу Божу за спокій душі тих, що за Україну на чужині померли, прийшли всі українці без ріжниць поглядів і таборів. Був між ними і син бувш. гетьмана П. Скоропадського, голова Української Громади п. Скоропис-Йолтуховський, професори Мірчук, Кузеля, Масютин, доц. Крупницький, голова «Українського Національного Об'єднання» д-р Драбатиї, сотн. інж. Капустяк, п.п. Садівничий, Вовненко, Духович. Більшість присутніх з родинами.

Службу Божу о. І. Бриндзан править з двома іподіаконами — пп. Дмитренком і Ловчим.

Прекрасні співи нашого хору і гарна українська служба Божа примусили забути всі злидні буденного життя. Після служби і проповіді присутні ще довго залишалися на кладовищі і не розходилися.

Сердечна подяка всім, хто зпринцивив до величності святя в Берліні.

Волиняк.

— В Українському Науковому Інституті в Берліні 5 червня с. р. відбулася доповідь німецькою мовою п. Е. Баргеля на тему «Закарпатська Україна — країна й населення».

Некролог.

† Підполковник Леонид Олійників. Українська колонія в Ліоні 19 квітня с. р. загубила одного з кращих своїх членів підполк. Леонида Олійникова. Небіжчик прожив у Ліоні біля 8 років і протягом того часу багато праці приклав для об'єднання українських

синє море». Люся Каницька виконала «Мені однаково», а. п. Червонецький поему «Кавказ». Мелодекламацію «Минають дні, минають ночі» під акомпанімент гітари виконав п. Дорожинський, п. Вонарха «Тяжко, важко в світі жити», а п. Червонецький «Чорна хмара з-за лиману». Хор під орудою п. Червонецького заспівав «Реве та стогне».

Свято закінчилося співом цілою аудиторією, «Ще не вмерла Україна».

Всім учасникам Громада складає велике спасибі, як і всім тим, хто вшанував це свято своєю присутністю.

В Польщі

— Э життя Українського Наукового Інституту у Варшаві. 15 травня с. р. відбулися під головуванням проф. інж. І. Шовгенова чергові збори Економічного Семінару.

На зборах цих інж. Є. Гловинський зачитав реферат на тему «Еволюція бюджетного права УСРС». Тези реферату:

1. Виникнення першого українського бюджету треба віднести до р. 1923, коли було затверджено конституцію СРСР. Однак перший закон про бюджетове право союзу СРСР і «союзних республік» ухвалено лише 26.Х. 1924.

2. В основу бюджетного права СРСР покладено: 1) принцип зверхності союзу у відношенні до «союзних республік», що виявляється у тому, що а) союзним органам належить виключне право встановлювати межі бюджетного права союзу і «союзних республік», б) компетенція що-до встановлення об'єкту оподаткування належить виключно союзів; 2) принцип єдності бюджету, що виявляється у конструції єдиного державного бюджету СРСР, у однаковій класифікації і номенклатурі прибутків і видатків, як рівно-ж у єдності каси СРСР.

3. Розподіл видатків між союзом і «союзними республіками» пе-

реведено за поділом народніх комісаріятів і інституцій на загально-союзні, об'єднані і республіканські.

4. Розподіл прибутків між союзом і «союзними республіками» переведено згідно з так зв. мішаною системою, причому для союзу залишилися всі посередні податки, прості-ж податки в розмірі 90-99 відс. передані були «республікам».

5. Закон 25. V. 1927 приніс певні зміни в бюджетових правах «союзних республік» в напрямку стабілізації їх бюджетів і більшого усамостійнення.

6. Податкова реформа 1930 р. зменшила значіння прибутків, на яких трималися бюджети «союзних республік». Одночасно, в зв'язку з розвитком централізації господарчого життя СРСР, з'явилася потреба в перебудові бюджетових взаємовідносин союзу і «союзних республік».

7. Закон 21. XII. 1931 приніс новий розподіл прибутків між союзом і «союзними республіками». Новий порядок ще більше обмежує бюджетові права «союзних республік».

8. Так само на протязі рр. 1928-1934 відбулася зміна і в розподілі народніх комісаріятів на загально-союзні, об'єднані і республіканські.

9. Порівняння питомого тягару бюджетів «союзних республік» на протязі 15 років їх існування показує, що ті «республіки» за сучасного періоду розпоряджають все меншими засобами.

10. Ослаблення бюджетів «союзних республік» відбувається тако-ж і в наслідок збільшення ролі місцевих бюджетів. Республіканські бюджети перетворюються в передаточні інстанції, через які переходять ухвалені у вищій інстанції кошти для місцевих бюджетів.

В дискусіях брали участь проф. І. Шовгенів, ген. В. Змієнко, інж. В. Яновський, М. Ковальський, П. Денисенко. Зачитано було тако-ж опінію керівника Економічного Відділу Інституту проф. В. Садовського.

Зміна адреси.

— Україн. Воєн.-Історичне Товариство у Варшаві подає до відома, що воно на далі має нову адресу: *Ukrainskie Wojenno-Historyczne Towarzystwo. Warszawa 22, ul. Opaczewska 54, m. 15.*

— Бурса ім. С. Петлюри в Перемишлі. Передбачається, що з 1 вересня с. р. Бурса ім. С. Петлюри в Перемишлі прийматиме дітей українських емігрантів, що вчать ся в місцевих українських школах. Бурсу відкривається в Новому домі, будову якого закінчується.

В біжучому шкільному році до бурси будуть приймати тільки хлопців, а з будучого року і дівчат. Ціна місячного утримання дитини в Бурсі вноситиме 20 зол., для незаможних емігрантів — 15 злот. Сироти по українських вояках будуть утримуватися безплатно. Поскільки взяти під увагу, що утримання дитини в інших бурсах у Перемишлі вносить до 60 злот., стає ясним, яким добродійством для незаможної нашої частини еміграції буде Бурса ім. С. Петлюри.

Діти приймаються до Бурси у віці од 6 до 12 літ. Прохання про прийняття приймає Управа Бурси до 20 червня с. р. Адреса: *P. Szkurat, Rynek, 14. Księgarnia. Przemyśl.*

Для закінчення дому для Бурси ім. С. Петлюри потрібно ще коло 2000 золот. Ласкові пожертви просяться надсилати на подану вище адресу.

В Німеччині

— Українська служба в Берліні на Зелені свята. П.-о. прот. І. Бриндзан, настоятель Української Православної Парафії у Франції, що приїхав із Парижу до Берліну для одслуження панахиди по св. пам. Головному Отаманові С. Петлюрі, на Зелені свята, в неділю, 31 травня, одслужив на Берлінському кладовищі, де поховано померлих у

Берліні українців, службу Божу у кладбищенській церкві, а потім панахиду на могилах.

В церкві і на могилах співав хор Українського Наукового Інституту. Як у церкві, так і на кладовищі багато народу. Знову плач, як то було і на панахиді по бл. пам. С. Петлюрі. Знову зворушливі сцени вдячності п.-о. І. Бриндзанові.

Вислухати службу Божу за спокій душі тих, що за Україну на чужині померли, прийшли всі українці без ріжниць поглядів і таборів. Був між ними і син бувш. гетьмана П. Скоропадського, голова Української Громади п. Скоропис-Йолтуховський, професори Мірчук, Кузеля, Масютин, доц. Крупницький, голова «Українського Національного Об'єднання» д-р Драбати, сотн. інж. Капустяк, п.п. Садівничий, Вовненко, Духович. Більшість присутніх з родинами.

Службу Божу о. І. Бриндзан править з двома іподiakонами — пл. Дмитренко і Ловчим.

Прекрасні співи нашого хору і гарна українська служба Божа примусили забути всі злидні буденного життя. Після служби і проповіді присутні ще довго залишалися на кладовищі і не розходилися.

Сердечна подяка всім, хто зпричинився до величності свята в Берліні.

Воляняк.

— В Українському Науковому Інституті в Берліні 5 червня с. р. відбулася доповідь німецькою мовою п. Е. Баргеля на тему «Закарпатська Україна — країна й населення».

Некролог.

† Підполковник Леонид Олійників. Українська колонія в Ліоні 19 квітня с. р. загубила одного з кращих своїх членів підполк. Леонида Олійникова. Небіжчик прожив у Ліоні біля 8 років і протягом того часу багато праці приклав для об'єднання українських

організацій. Увесь свій вільний час і не мало власних засобів витрачав він для цієї мети. Займався покійний культурно-освітньою працею. В Ліоні був уповноваженим Української Бібліотеки ім. С. Петлюри в Парижі та фундатором першої дитячої української школи в році 1933.

Трудні умовини еміграційного життя тяжко відбилися на стані його здоров'я, яке було підірване ще з часів збройної визвольної боротьби. Останній рік почував себе покійний сла, а з початком цього року здоров'я його значно погіршилося. 5 березня він ліг до шпиталю Hôtel Dieu, звідки йому вже не судилося вийти живому.

Українська колонія в Ліоні влаштувала покійному урочистий похорон. Ховав прот. І. Бриндзан. На кладовищі численно зібралися місцеві українці та багато французів, увагу яких притягла до себе урочистість похорону.

Поховано Л. Олійникова 21 квітня на кладовищі Guillotieure. На могилі було відправлено панахиду. Співав український хор. Промову після панахиди, що зворушила присутніх до сліз, вголосив п.-о. І. Бриндзан. В промові тій п.-о. зачепив усі болючі питання нашого емігрантського життя. По промові хор заспівав «Журавлі», і засипалася ще одна українська могила на чужині.

Мрія небіжчика про з'єднання української колонії в Ліоні здійснилася по його смерті, коли громадяне наші об'єдналися коло новоствореної дитячої української школи.

Хочеться вірити, що праця покійного над цим об'єднанням не пропаде даремно і згода між українцями в Ліоні більше не буде порушуватися. Це згода і буде найкращим пам'ятником Л. Олійникові, що 8 літ безкорисно працював на добро українського загалу та до згоди кликав.

Своїм життям і працею покійний завжди був взірцем для всіх. Все у нього було для блага батьківщини, все для українського народу. Інтереси батьківщини, інтереси громадські були для нього

все вищими од інтересів власних. Нехай-же легкою йому буде чужа земля!

С. Т.

Од Президії Головної Ради Хреста Симона Петлюри

— П о в і д о м л е н н я ч. 1.
10 травня с. р. в помешканні Гол. Управи Т-ва УЦК у Варшаві відбулося 1-е засідання пленуму Головної Ради Хреста Симона Петлюри. На відкриття засідання прибув п. військовий міністр ген.-хор. В. Сальський й у вступному слові розвинув засади майбутньої праці Головної Ради, після чого залишив засідання. Пленум Ради, після ухвалення регуляміну, розглянув 28 точок порядку денного, посеред яких першими були ухвали:

а) просити Голову Управи Т-ва б. Вояків Армії УНР у Франції ген.-хор. О. Удовиченка покласти хрест No 1 на могилу св. пам. Головного Отамана С. Петлюри в 10-у річницю його смерти;

б) на внесок п. військ. міністра признати право на хрест всім членам Головної Ради;

в) на внесок Президії Ради признати право на хрест П. Головному Отаманові Андрію Лівичькому (по жеребку випало No 123);

г) на її-ж внесок признати право на хрест п. військовому міністрові ген.-хор. В. Сальському (No 122);

Наступним точкам, на внески п. військ. міністра, признано право на хрест:

а) представникам п. військового міністра: у Франції — ген.-хор. О. Удовиченкові, у ЧСР — підполк. В. Проході, в Румунії — підполк. Г. Порохівському і на Балкани — підп. В. Філоновичеві;

б) п.п. генералам: О. Галкуну, С. Дельвіру, В. Сінклерові, В. Петрову, С. Кульжинському, О. Козьмі, С. Білецькому, М. Янчевському, В. Савченкові-Більському, В. Шепелеві, М. Яшниченкові, Є. Башинському, Й. Білевичеві, М. Пересаді і В. Сікевичеві.

в) померлим п. п. генералам : М. Юнакову, Ф. Колодієві, М. Коваль-Медзвєцькому, С. Дядюші, П. Кудрявцеву, О. Чеховичеві, О. Пилькевичеві, Н. Ніконову, Є. Мешківському, Є. Мошинському, В. Ольшевському і В. Гудимі.

Далі Головна Рада розглянула анкети, що виступили від Варшавської Місцевої Ради, від Місцевої Ради при Т-ві Вояків Армії УНР в Каліші, від Місцевої Ради про Спілці Укр. Військ. Інвалідів та ті анкети, що вступили до Президії Гол. Ради від

окремих вояків. Всього на першому засіданні признано право на хрест 136 особам (в тому числі 12 померлим п. п. генералам).

— Повідомлення ч. 2. 18 травня с. р. відбулося 2-е засідання пленуму Головної Ради, на якому признано право на хрест протопресвітері Армії УНР митрофорному протоієреві П. Пашевському, ген.-хор. О. Алмазову на ще 143 особам, згідно з анкетами, що вступили від Місцевих Рад: Парижської, Варшавської, Луцької, Тереспільської та від окремих осіб.

Нові книжки й журнали.

— Олександр Лотоцький. Симон Петлюра. Накладом Комітету для вшанування X річниці смерті Симона Петлюри. Варшава. 1936.

— Симон Петлюра в молодості. Збірка споминів під редакцією А. Жука. Накладом Видавництва Кооп. «Хортиця», Львів, 1936.

— Праці Українського Наукового Інституту у Варшаві. Том XXXI. Серія філологічна, книга 5. Ярослав Рудницький. Наростки — ище, — исько, — сько в українській мові. Варшава. 1935.

— Праці Українського Наукового Інституту у Варшаві. Том XXXII. Серія економічна, книга 8. Сучасні проблеми економіки України. Том II. Варшава. 1936.

— Рідна мова, науково-популярний місячник, присвячений вивченню української мови. Ч. ч. 5 (41), травень і 6 (42), червень 1936. Варшава.

— Юрій Липа. Українська Доба. «Народний Стяг». Варшава. 1936.

— Дм. Донцов. Наша доба і література. Накладом «Вістника». Львів. 1936.

— Д. Варнак. Таємниця організації. Квартальник «Вістника». Ч. 2. Львів. 1936.

— І. Світ. Український Національний Дім в м. Харбіні. 14. XI. 1933 — 14. VI. 1935. Бібліотека газ. «Маньдзурський Вістник», ч. 3. Накладом Української Видавничої Спілки м. Харбін.

— Інформаційний Бюлетень ч. 6 Головної Управи Союзу Організацій Інженерів Українців на Еміграції. 14 травня 1936. Подєбради.

— Гуртуймося, трьохмісячний журнал військово-громадської думки. I-II (XVII-XVIII), січень-червень 1936. Прага.

— *За Незалежність*, бюлетень Головної Управи Українського Центрального Комітету в Польщі. Ч. 19, червень 1936. Варшава.

— *Проблем*, часопис підкарпатської молоді ч. 4-5, квітень-травень 1936. Прага.

— *Alexander Lotocki. Badania naukowe nad twórczością Szezwczenki*. Промова, виголошена 15-го березня с.-р. в салі Університету Юзефа Пілсудського на урочистій академії Українського Наукового Інституту для вшановання 75 річниці смерті поета. Відбитка.

— *Slovansky Prehled*, ч. 5, квітень 1936. Прага.

— *Табор*, воєнно-науковий журнал. Ч. 28-29. Варшава. 1936.

— *Бюлетень Управи Товариства Прихильників Української Господарської Академії*. Травень 1936. Прага.

Од Редакції

Випускаємо це число подвійним. Наступне має вийти в неділю 28 червня.

Українська Бібліотека ім. С. Петлюри в Парижі

Звертається до всіх організацій і осіб, які приймали участь у вшанованню світлої пам'яті Симона Петлюри на десятиліття його смерті, з уклінним проханням надсилати до неї клепсидри, запрошення на паняхиди й академії, афіші, фотографії з свят, спеціальні видання програми і т. ин.

Марки пам'ятні на десятиліття смерті Головного Отамана С. Петлюри випустив Комітет для вшанування його пам'яті. Марки трьох сортів. Ціна комплекту у Франції — 4 фр. Набувати можна в Редакції «Тризуба», в Українській Бібліотеці ім. С. Петлюри в Парижі (41, rue de La Tour d'Auvergne, Paris 9) та в українських організаціях.

Портрет Симона Петлюри

дереворит проф. В. Масютина

видання Комітету для вшанування X річниці смерті Симона Петлюри Набувати а) в Редакції «Тризуба» — 42, rue Denfert-Rochereau, Paris 5, б) в Українській Бібліотеці ім. С. Петлюри в Парижі — 41, rue de La Tour d'Auvergne, Paris 9. Ціна 18 фр. (без пересилки).

Увага

В наступному числі «Тризуба» буде надруковано надзвичайно цікавий гороскоп на біжучий рік в зв'язку з потемненням сонця 19 червня.

Редакція і адміністрація: 42, rue Denfert-Rochereau, Paris-V
Tél. Danton 80-03.

Для переказів у Франції: «Le Trident», chèque postal 898.50, Paris.
Редагує — Комітет.

Адміністратор: Іл. Косенко
Le Gérant: M-me Perdrizet.
